БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 92 (6527)
МАЙН 9
СУББОТО
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭР—ИЛАЛТЫН ҺАЙНДЭР

Найман жэлэй саада тээ советскэ арад ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд германска фашизмые даража, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай илалта туйлаһан байна.

Героическа советскэ арадта, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алдар соло!

Ленин—Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабшая!

Агуухэ Илалтын һайндэр

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайе советскэ арадай илалтаар дүүргэһэн сагһаа хойшо мүнөөдэр найман жэл гүйсэбэ. Найман жэлэй саада тээ Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд өөрынгөө сэсэн мэргэн полководец Агуухэ Сталинай ударидалгаар ябажа, немецко-фашистска сэрэгүүдые өөһэдынь эшээн соонь дараад, илалтын туг мандуулаа һэн. Тиигэжэ советскэ арад өөрынгөө Эхэ ороной эрхэ сүлөөе, нэрэ хүндые ба бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалһан, фашистска богоолшолгын аюулһаа бүхы хүн түрэлтэнние абарһан байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда манай советскэ олониитын байгуулалта, советскэ гүрэнэй байгуулалта, советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд илаһан байна. Советскэ байгуулалта болбол амгалан сагай жэлнүүдтэ оронойнгоо экономическа ба культурна дэбжэлтые эмхидхэхэ эрхим формо байхаһаа гадна, мүн дайнай үедэ арадай бүхы хүсые дайсанда харюу сохилто хэхэ ябадалда эмхидхэн хандуулха эрхим формо мүн байһанаа харуулаа гэжэ И. В. Сталин хэлээ һэн. Советскэ гүрэнэй байгуулалта хадаа олонациональна гүрэнэй эрхим жэшээ мүн байһанаа, национальна асуудалые болон нацануудай харилсаанай проблемые ондоо ямаршье олонациональна гүрэнһөө үлүү һайнаар шиидхэһэн гүрэнэй эмхидхэлэй системэ мүн байһанаа дайнай үедэ гэршэлэн баримталаа. Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд өөрынгөө Эхэ ороной үмэнэхи арюун нангин уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, дайшалхы алдар солоор бүрхөөгдэһэн байна. Москвагай дэргэдэ, Сталинград ба Курск шадар туйлагдаһан гайхамшагта илалтанууд, 1944 ондо дайсанда хэгдэһэн арбан сталинска сохилто, дайнай һүүлшын шатада хэгдэһэн операцинууд ба Берлиниие эзэлэлгэ хадаа Советскэ Армиин түүхэдэ алтан хуудаһан боложо ороо.

Дайнай шэрүүн хатуу жэлнүүдтэ манай ороной арадуудай ахадуугэй хани барисаан улам бэхижэн хатуужаа. Ородууд ба украинецууд, белорусууд ба грузинууд, узбегүүд ба казахууд болон Советскэ Союзай бүхы национальностьнуудай түлөөлэгшэд суг хамтадаа ябажа, инаг Эхэ ороноо хамгаалаа һэн. Бүхы советскэ патриодуудтал адли, манай бурят-монгол арадай хүбүүд, басагад фронтнууд дээрэ шэн зоригтойгоор байлдаһан байна. Зориг бадаруулагша советскэ патриотизм хүдэлмэришэдые, таряашадые, интеллигенциие фронт дээрэшье, тылдэшье баатар габьяада зоригжуулжа байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда Советскэ Союзай туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай илалта Коммунистическэ партиин зүб хүтэлбэриин аша үрэ, тэрэнэй сэсэн мэргэн политикын аша үрэ мүн. Ленин—Сталинай агуухэ парти хадаа амгалан байгуулалтын жэлнүүдтэшье, мүн дайнай үедэшье советскэ арадые илалтаһаа илалта тээшэ хүтэлбэрилжэ ябаа. Ороноо индустриализацилха, хүдөө ажахые коллективизацилха ленинско-сталинска политикые бэелүүлһэнэй ашаар манай Эхэ орон хүсэн түгэс индустриально-колхозно гүрэн болоо һэн. Дайнай үедэ парти болбол дайсаниие дараха зорилгодо оронойнгоо бүхы хүсэ шадалые эмхидхэн хандуулһан байна.

Фашизмда эсэргүү советскэ арадай зэбсэгтэ тэмсэлые манай агуухэ вождь, сэсэн мэргэн полководец Иосиф Виссарионович Сталин толгойлоо һэн. Тэрэнэй зохёоһон түсэбые бэелүүлэн, тэрэнэй ударидалгаар ябажа, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд түүхэ домогто үзэгдөө дуулдаагүй гайхамшагта илалтануудые туйлаа.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнда советскэ арад Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөе ба бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалхатаяа хамта, өөрынгөө интернациональна уялгые нэрэтэй хүндэтэйгөөр дүүргэһэн байна. Советскэ Союзай илаһанай ашаар Польшын ба Чехословакиин, Венгриин ба Румыниин, Болгариин ба Албаниин арадууд сүлөөтэ байдалтай болоод, орон дотороо социализм байгуулжа эхилээ. Агуухэ хитад арад Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэреэр шэнэ ажабайдал зохёон байгуулжа, эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байна. Советскэ Союзай илаһанай ашаар байгуулагдаһан эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагерь арадуудай гайхамшагта ехэ туйлалта мүн.

Манай ороной арадууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайе илалтаар дүүргээд, амгалан зохёохы ажалаа тон ехэ зоригжолтойгоор хэжэ ороо һэн. Дайнай хойто тээхи нэгэдэхи табанжэлэй түсэбые советскэ арад амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Коммунистическэ партиин XIX съездын шиидхэбэринүүд, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэһэн И. В. Сталинай сэсэн мэргэн зохёол манай орон дотор коммунизм байгуулгын гайхамшаг программа табиба. Энээгээр зоригжоһон советскэ хүнүүд табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө, коммунизмын агуухэ барилгануудые түргэнөөр бодхоохын түлөө шэн зоригтойгоор ажаллажа байна.

Советскэ арад амгалан зохёохы ажалаа хэжэ, Эхэ ороноо улам хүсэтэй, улам гоё һайхан болгожо байхатаяа хамта, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахихын ба бэхижүүлхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. Манай арад Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын гадаадын политикые—арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай политикые бүримүһэн дэмжэнэ.

Харин тиихэдэ американо-английска империалистнууд шэнэ дай үүдхэхэ гэжэ, арадуудай улаан шуһаяа адхажа туйлаһан эб найрамдалые эбдэхэ гэжэ оролдоно. Империалистнууд хадаа буу зэбсэг ехээр үйлэдбэрилжэ, агрессивнэ арминуудые ба сэрэгэй союзуудые байгуулжа байна.

Зүгөөр дэлхэйн арадууд дайнда зэбүүрхэнэ, эб найрамдал сахихын түлөө тэмсэнэ. Эб найрамдалай тала баригшадай хүсэтэ хүдэлөөн улам бүри ургажа байна.

Эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хүсэтэ лагериие Советскэ Союз толгойлжо ябана. Манай Эхэ орон—арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай бата бүхэ түшэг тулгуури мүн.

Илалтын һайндэрые угтажа байхадаа, советскэ хүнүүд социалистическэ гүрэнэйнгөө хүсые улам шангадхаха, Эхэ оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха шадабариие саашадань бэхижүүлхэ бата зоригтой байна. Манай арад Ленин—Сталинай туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабшажа ябана.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой V пленум тухай

Байгша оной майн 6—7-до КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой ээлжээтэ табадахи пленум болобо. Ниитын малажалые хүгжөөлгэ ба тэжээлэй бата бэхи база байгуулгые КПСС-эй аймкомуудай ямараар хүтэлбэрилжэ байһан тухай КПСС-эй Сэлэнгын аймкомой секретарь нүхэр Башиновай, КПСС-эй Зэдын аймкомой секретарь нүхэр Будаевай элидхэлнүүд пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээд, зохихо тогтоол баталан абтаба.

Республикаһаа ондоо тээшээ ошоһонтойнь дашарамдуулан нүхэр Ф. И. Кашниковые КПСС-эй обкомой секретариин уялгануудһаа пленум сүлөөлөө. КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретаряар нүхэр Г. И. Климов һунгагдаа. Пленум нүхэр В. И. Дубровскиие КПСС-эй обкомой секретаряар һунгаа.

Пленум хадаа КПСС-эй обкомой промышленно-транспортна таһагые даагшаар нүхэр П. Д. Чепариниие; КПСС-эй обкомой административна, худалдаа наймаанай ба финансова органуудай таһагые даагшаар нүхэр Д. В. Кочетовые; КПСС-эй обкомой наука ба культурын таһагые даагшаар нүхэр Г. Ц. Цыдынжаповые батлаба.

Пленум хадаа ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойнь дашарамдуулан нүхэр Д. С. Лесикые КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын уялгаһаа сүлөөлжэ, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшаар нүхэр Д. Д. Эрдынеевые батлаба.

Радиогой Үдэрэй хүндэлэлдэ

Союзуудай Байшангай Колонно зал соо баярай заседани болобо

Радиогой Үдэртэ зорюулагдаһан баярай заседани майн 7-до Москвада Союзуудай Байшангай Колонно зал соо болобо. Партийна ба советскэ организацинуудай түлөөлэгшэд, СССР-эй Культурын министерствын, СССР-эй Хэлхээ холбооной министерствын, СССР-эй Электростанцинуудай ба Электропромышленностиин министерствын, А. С. Поповой нэрэмжэтэ радиотехникын ба электрохолбооной бүхэсоюзна научна инженерно-техническэ обществын болон армида, авиацида ба флодто туһалха һайндуратанай бүхэсоюзна обществын хүдэлмэрилэгшэд заседанида хабаадалсаба.

СССР-эй Хэлхээ холбооной Министр нүхэр Н. Д. Псурцев заседаниие нээбэ.

СССР-эй Культурын министерствын радиоинформациин главна управлениин начальник А. А. Пузин радиогой Үдэр тухай элидхэл хэбэ.

Баярай заседанида хабаадагшадта ехэ концерт харуулагдаа.

(ТАСС).

Техникые һайнаар ашагладаг болобо

КАЛИНИНГРАД, майн 7. (ТАСС). Областиин машинно-тракторна станцинууд энэ хабар олон дизельнэ тракторнууд, узкорядна сеялкэнүүд ба бусад шэнэ машинануудые абаба. Тэдэнэр техникые һайнаар ашагладаг болоо. Олохон МТС-үүдэй механизаторнууд тракторнуудаараа хоёр халаанда хүдэлмэрилнэ. Западна МТС-эй Чижевскиин тракторна бригада хабарай тарилгын үедэ хахад жэлэйнгээ даалгабари дүүргэбэ, тэдэнэр үнгэрэгшэ хабарайхида орходоо хоёр хахад дахин үлүү ехэ хүдэлмэри хэбэ. Энэ МТС-эй найман тракторна бригадануудай зургаанинь дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялганuудые болзорһоонь урид дүүргэһэнэй түлөө районой Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэһэн байна.

Областиин МТС-үүдэй хахадынь 15 хүсэтэй трактораар хабарай түрүүшын үдэрнүүдтэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал хоёр дахин ехэ хүдэлмэри хэбэ.

ССР Союзай Оборонын Министрын ПРИКАЗ

1953 оной майн 9 № 53 город Москва.

Нүхэд солдадууд ба матросууд, сержантнууд ба старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд ба адмиралнууд!

Найман жэлэй саада тээ германска империализмда эсэргүү Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн манай түгэс илалтаар дүүрээ һэн. Манай алдарта Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр бүхэдэлхэйн-түүхэтэ энэ илалта туйлаһан советскэ арад ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд өөрынгөө социалистическэ Эхэ ороной бэеэ даанхай байдалые ба нэрэ хүндые хамгаалһан, Европын арадые фашистска богоолшолгын аюулһаа сүлөөлһэн байна.

Илалтын Үдэрөөр Армиин ба Флодой личнэ составые амаршалнаб.

Илалтын Үдэрые тэмдэглэн **захирхамни:**

Мүнөөдэр, майн 9-дэ, манай Эхэ ороной столица—Москвада, Союзна республиканuудай столицануудта, тэрэшэлэн герой-городууд: Ленинградта, Сталинградта, Севастопольдо ба Одессэдэ—артиллерийскэ гушан буудалгаар салют хэхэ.

Манай социалистическэ Эхэ орон мандаха болтогой!

Героическа советскэ арад ба тэрэнэй алдарта Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флот мандаха болтогой!

Советскэ Правительство мандаха болтогой!

Советскэ Союзай агуухэ Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Манай Эхэ ороной сүлөөтэ ба бэеэ даанхай байдалай түлөө дайн байлдаануудта ами бэеэ үгэһэн геройнуудта хэтэ мүнхын алдар соло!

ССР Союзай Оборонын Министр
Советскэ Союзай Маршал Н. А. БУЛГАНИН.

Модо—агуухэ барилгада

ИОШКАР-ОЛА, майн 7. (ТАСС). Марийска АССР-эй модо урадхуулагшад уһанда модо урадхуулха хүдэлмэри эхилбэ. Энэ жэлдэ миллион шахуу кубометр модон Волга мүрэнөөр коммунизмын агуухэ барилгануудта хүргэгдэхэ байна.

Мүнөөдэр «Академик Вильямс» гэжэ буксирна пароход Куйбышевска гидроэлектростанциин барилгада зорюулагдаһан 25 мянган кубометр модотой түрүүшын һал Дубовско рейдһээ абажа ябаба.

Морягуудай бэеын элүүр ба амаралта тухай анхарал оролдолго

ОДЕССА, майн 7. (ТАСС). Одессын захада далайн эрье дээрэхи гоё һайхан газарта далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК-гэй амаралтын шэнэ байшан мүнөөдэр нээгдэбэ. Эндэ һара бүри 300 хүн амарха юм.

Кавказай, Крымэй, Одессын, Баруун Украинын профсоюзна санаторинууд, амаралтын байшангуудта ба ороной амаралта-эмнэлгын бусад газарнуудта гүрэнэй социальна страхованиин зөөреэр ошохо путевконуудые жэлэй турша дотор 2.165 морягууд абаха байна.

Директорскэ фондын зөөреэр олон зуугаад ажалшад курортнууд ба амаралтын байшангуудта ошоно.

Олон морягуд-спортсменүүд амаралтынгаа үедэ сэрэгэй-грузинска харгыгаар, Крым ба Закарпатьеын хадаар һонирхолтой туристска, альпинистскэ походуудые хэхэ юм.

Морягуудай 5500 гаран үхибүүд зундаа санаторинууд ба пионерскэ лагерьнуудта амарха байна.

Культурын шэнэ гуламтанууд

УСТЬ-КАМЕНОГОРСК, майн 7. (ТАСС). Зыряновскда шэнэ клуб баригдажа бэлэн болоо. Харалгынь зал 460 һууритай, кружогуудай хүдэлмэрилхэ олон комнатонуудтай юм. Энэ хадаа табадахи табанжэлэй эхилһэнһээ хойшо Зүүн Казахстанда баригдаһан зургаадахи клуб болоно.

Шэнэ клубууд ба Культурын байшангууд Усть-Каменогорскдо, Белоусовскда ба бусад газарнуудта баригданхай. Зыряновскда ехэ кинотеатр нээгдээ.

Мүнөө Усть-Каменогорскдо металлургнуудай Культурын ордон баригдана. Ульба голой эрьедэ хоёр дабхар кинотеатрын барилга дүүргэжэ байна.

Түүхэтэ Илалтын Үдэрэй хүндэлэлдэ

Немецко-фашистска булимтарагшадта эсэргүү советскэ арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай түүхэтэ Илалтын Үдэрые манай ороной ажалшад хаа хаанагүй тэмдэглэжэ байна.

Энэ түүхэтэ үдэр тухай республикын городууд болон аймагуудай предприятинууд, колхозууд ба МТС-үүдтэ элидхэл ба хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Библиотекэнүүд, клубууд, улаан булангууд ба уншалгын байшангуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн тухай номуудай выставкэнүүд, фотомонтажууд эмхидхэгдэнэ.

Горькиин нэрэмжэтэ централььна библиотекын коллектив «1941—45 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн» гэһэн гаршагтай ехэхэн фотовыставкэ уншалгын зал соо эмхидхэбэ. Мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ советскэ арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр, сэсэмэргэн вождь, агуухэ полководец нүхэр Сталинай ударидалгаар ябажа, дайсаниие илаһан түүхэтэ илалтануудые харуулһан олон тоото номууд эндэ табяатай. Тэрэнэй тоодо И. В. Сталинай «1941—45 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн тухай», Б. Полевойн «Еһото хүн тухай повесть», Фадеевэй «Залуу гварди» ба бусад номууд бии.

КПСС-эй Улан-Удын горкомой библиотекэ мүн энэ түүхэтэ Үдэртэ зорюулжа номуудай пэлк ба фотовыставкэнүүдые эмхидхээ.

Тэрэшэлэн паровозо-вагонно заводой цехүүдээр, мяханай комбинадай, шэлэй заводой, сэмбын фабрикын клубуудта агитаторнууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай түүхэтэ илалтанууд тухай һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ.

* * *

Мүн Улан-Удын һургуулинууд түүхэтэ Илалтын Үдэрэй хүндэлэлдэ һурагшадай вечернүүдые үнгэргэбэ. Вечер дээрэ «1941—45 онуудта Советскэ Армиин туйлаһан түүхэтэ илалтанууд» гэһэн темээр элидхэлнүүд болоо. Элидхэлэй удаа һурагшадай урааһайханай самодеятельностиин коллективүүд концерт харуулһан байна.

Мүн һургуулинууд бүхэндэ гоё һайханаар зохёогдоһон фотомонтажууд эмхидхэгдээ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДАЙ ПОЛИНУУД ДЭЭРЭ

Абаһан уялгаяа дүүргэнэ

ЦАКИР. **(Телефоноор абтаба).** Михайловска сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хабарай тарилгын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Энэ колхозой гэшүүд тарилгын урда тээ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсохо зуураа, орооһото культурануудай эртын тарилгые майн 5 болотор, оройн тарилгые майн 10 болотор дүүргэхэ уялга абаа һэн. Мүнөө тэрэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа, майн 5-най үдэр орооһото культурануудай эртын тарилга дүүргэгдээ. Хамта дээрээ 1335 гектар талмайда агротехническэ һайн болзорто тарилга хэгдэһэн байна.

Энэ колхозой полинууд дээрэ Закаменай МТС-эй № 1 тракторна бригада хүдэлмэрилдэг. Хабарай тарилгын үедэ энэ бригадын механизаторнууд эрхимээр ажаллаа. Жэшээлхэдэ, трактористнууд Лубсан Гомбоев, Цыретор Цыденов, Гармажап Найданов, Константин Максимов, прицепщигүүд Семен Самбуев, Васса Островская, сеялщигүүд Евгений Корнаков, Фёдор Яньков, Радна Баиров болон бусад олон механизаторнууд үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо һайн шанартайгаар үлүүлэн дүүргэдэг байна.

Тус бригадын бригадир нүхэр Мункуев, колхозой таряанажалай бригадын бригадир нүхэр Гончиков гэгшэд хоорондоо нигта холбоотойгоор хүдэлмэрилжэ, ажалаа һайнаар ябуулна.

Р. Ринчинова.

Арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэхэ

КАБАНСК. **(Телефоноор абтаба).** Эртын орооһото культурануудые тариха агротехническэ эрхим болзорнууд үнгэржэ байна. Эртын тарилгые хэдыхэн хоног соо үнгэргэхэ бүхы арга боломжо Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо бии байгаа. Юуб гэхэдэ, энэ колхозой поли дээрэ тракторна хоёр бригаданууд хүдэлмэрилнэ. гадна хэдэн олон мори унаа полевой хүдэлмэридэ гаргаха аргатай. Гэхэ зуура, тус колхоз хабарай эртын тарилга болошогүй удаанаар ябуулжа байна. Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, түбхын түрүүн, полевой хүдэлмэринүүдэй ехэнхииень бүтээхэ ёһотой № 8, 9 тракторна бригаданuудай машинанууд техническэ шалтагаанаар, ажалай эмхидхэлгын муу дээрэһээ хүсэдөөр ябанагүй. Жэшээлхэдэ, майн 1, 2, 3-най һүнинүүдтэ сеялкэдэ үрһэ зөөхэ хүнэй үгы дээрэһээ нэгэ трактор үрһэ зөөхэ хүнэй үгы байһан дээрэһээ миин байгаа.

№ 9 бригадада илангаяа тракторна парк муугаар ашаглагдана. Мүнөө тарилгын эгээл халуун хүдэлмэриин үедэ трактористнууд Роман Перевозников, Яков Ипатьев гэгшэдэй жолоододог ЧТЗ-НАТИ трактор намар-үбэлдөө муугаар заһабарилагдаһан дээрэһээ эбдэрээд, хоёр гурбан хоногой миин хэбтэнэ. Трактористнуудай хажууда мүн прицепщигүүдынь ажалгүй шахуу һуулсана. Эдэнэр хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй эхилһэнһээ хойшо 500 гаран килограмм горючи түсэбһөө үлүү ехээр галдаа.

Энэ бригадада нэгэ дизельнэ трактор һаадгүй ябадаг. Теэд энэ трактораа полинуудай хоорондо пишэншье тиишэншье абаашаһаар байтарынь хамаг саг үнгэрдэг юм. Энэ бригадын бригадир нүхэр Прокопий Бурлаков трактор болон прицепной бусад машинануудай хүсые дүүрэнээр ашаглаха тушаа һаналаа табинагүй. Мүнөө тэрэнэй бригадада СХТЗ маркын нэгэ трактор мүн лэ эбдэрээд, миин хэбтэнэ. Теэд эндэ МТС-эй нүүдэл мастерской хэрэгтэй сагтаа ерэжэ үгэдэггүй, хаа яа ерэхэдээшье ёһотой туһаламжа үзүүлдэггүй байха юм.

Механизаторнуудта ажаһуудалай зохид һайн услови байгуулагданагүй. Хабарай тарилгада ябажа байгаа колхознигууд болон механизаторнуудай дунда культурно-гэтээрэлэй ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Элидхэл болон лекцинүүд удаан саг соо уншагданагүй, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэгүй, газетэ, журналнууд ехээр хожомдожо асарагдана.

Мүнөө саг ошожо байна. Зүгөөр энэ колхоз ороoһото яровой ба залаата культурануудые тариха түсэбөө оройдоо 29 процент дүүргээ. Полевой хүдэлмэринүүдые шамдуулхын тулада тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Залуцкий бүхы хүсэеэ элсүүлнэгүй, гансахан лэ тракторнуудта найдаад лэ һууна. Ядахадаа тракторна бригаданuудта ажаллаха хүнүүдые хүсэд томилоогүй дээрэһээнь машиначууд зогсоогдоно. Темлюйскэ МТС, тэрэнэй директор нүхэр Урнашев тракторна бригадануудта саг соонь техническэ туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Я. Вяткин.

Түрүү механизаторнууд

Энэ жэлдэ Бичурын аймагай Бодонгуудай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хабарай полевой хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдажа байна. Илангаяа № 3 таряанажалай бригадын гэшүүд ба Бага-Куналейн МТС-эй № 12 тракторна бригадын механизаторнууд эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Эдэ бригадануудай бригадирнууд нүхэд Ц. Балмаев, Б. Гончиков гэгшэдэй ажалаа һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар энэ жэлдэ ороoһото культурануудай эртын тарилгые нёдондонойхидо орходоо 13 хоног урид эхилһэн байна. Тиигээд эртын тарилгые агротехническэ эрхим болзорто һайн шанартайгаар хэжэ дүүргэхын түлөө колхознигууд ба механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ һэн. Энээнэй ашаар тус бригада эртын тарилгые богони болзор соо һайн шанартайгаар хэжэ дүүргэбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнууд эршэмтэйгээр хүдэлмэрилөө. Тракторист-коммунист Л. Эрдынеев колесно трактораар үдэрэйнгөө даалгабариие хододоо 120—150 процент дүүргэнэ. Мүн трактористнууд П. Цыденов, Б. Дондубон, сеялкэшэн Р. Эрдынеев гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Хабарай полевой хүдэлмэриие бүхыдэнь түргэнөөр һайн шанартайгаар дүүргэжэ, республикынгаа 30 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөн улам үргэдэжэ байна.

Ю. Дагбаев.

СОВЕТСКЭ АРАДАЙ ТУЙЛАҺАН АГУУЕХЭ ИЛАЛТА

Найман жэлэй саада тээ —1945 оной майн 9-дэ советскэ арад Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе түгэс илалтаар дүүргэһэн байна. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд сэсэн мэргэн полководец И. В. Сталинай ударидалгаар ябажа, агрессорнүүдые бута сохиһон, өөрынгөө Эхэ оронoй эрхэ сүлөөе аршалан хамгаалһан, фашистска боголшолгын аюулһаа хүн түрэлтэниие абарһан байгаа.

Советскэ Союзай туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай илалта дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй хубаарилгые үндэһөөрнь хубилгаа. Социалистическэ гүрэн үшөө ехэ хүсэтэй болоо, тэрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр ургаа ба бэхижээ.

* * *

Советскэ Союзда гэнтээр, дээрмэшэд шэнгеэр добтолон орожо, дэлхэй дээрэ анха түрүүн тогтоһон ажалшадай гүрэниие үгы хэхэ, орон дотор нь помещигүүд болон капиталистнуудай засагые дахин тогтоохо гэһэн галзуу тэнэг түсэбөө богони болзор соо бэелүүлжэ шадахабди гэжэ гитлеровецүүд найдаһан юм. Фашистска Германи хадаа СССР-тэ эсэргүүгээр олон тоото, хүсэд бэлэдхэгдэһэн ба дайшалхы дүй дуршалтэй сэрэгүүдые табиһан байна. Манай Эхэ орондо үхэлэй аюул тохёолдоо бэлэй.

Советскэ арад Коммунистическэ партиин, агуухэ Сталинай хүтэлбэреэр ороноо хамгаалхын тулада жагсажа, өөрынгөө гүрэнэй экономическа болон сэрэгэй хүсые, морально-политическэ бата нэгэдэлээ, дүлэтэ патриотизмаа дайсанда эсэргүүгээр табиһан байна.

Фашистска Германида эсэргүү Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эгээл эхинһээ абаад уласхоорондын угаа ехэ удхашанартай болоо һэн. Советскэ сэрэгшэд өөрынгөө Эхэ оронoй нэрэ хүндые, эрхэ сүлөөе ба бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалжа байхатаяа хамта, өөһэдынгөө интернациональна уялгые дүүргэһэн— фашистска богоолшолгын аюулһаа бүхы хүн түрэлтэниие хамгаалһан юм.

1941 оной ноябриин 7-до Москвагай Улаан талмай дээрэ болоһон парадта хабаадаһан сэрэгүүдтэ хандажа, нүхэр Сталин иигэжэ хэлээ һэн. «Немецкэ булимтарагшадай дээрмэдэгшэ һүрэг сэрэгые угы хэжэ шадаха хүсэн байна гэжэ таанарые бүхы дэлхэй хаража найдажа байна. Немецкэ булимтарагшадай дарлалта доро орожо богоолшологдоһон Европын арадууд болбол өөһэдыень сүлөөлхэ хүсэн тэжэ таанарые хаража, найдажа байна. Эрхэ сүлөө аршалха агууехэ үүргэ танай хубида хүртэбэ. Энэ үүргэеэ эрхим гэгшээр дүүргэгты! Таанарай хэжэ байһан дайн байлдаан сүлөөлэлтын дайн, үнэн хэрэгэй дайн мүн».

Дайнай үедэ табигдаһан энэ һайн һайхан зорилго хадаа зэбүүрхэлтэ дайсанда эсэргүү тэмсэлдэ баатар габьяа харуулхыень Советскэ Союзай арадуудые зоригжуулаа һэн. СССР-эй ажалшад Коммунистическэ партиие тойрон, Советскэ Правительствые тойрон улам ниитаар жагсаа һэн.

Манай сэрэгшэд фронтнууд дээрэ эрэлхэг зоригтойгоор дайлалдадаг, тылдэ хүдэлмэришэд, колхозниигууд, советскэ интеллигенци шэн зоригтойгоор ажалладаг байгаа. Хэды ехэ гасалан, зоболон үзэбэшье, хэды ехэ хохидолдо оробошье, манай арад илалта туйлахын тула эдэ бүгэдые тэсэжэ, жаргалта һайхан ерээдүй сагайнгаа аша туһада дайн байлдаандашье, ажал хүдэлмэридөөшье эрнэ хүсэеэ шангадхаһан юм.

Хэдэн һарын турша соо оронойнай ажахы сэрэгэй замда бүримүһэн оруулагдажа, шэнэдхэн байгуулагдаһан байна. Советскэ Арми дайн байлдаа амжалтатайгаар хэхын тулада хэрэгтэй шухала бүхы юумэнүүдые хүсэдөөр абажа, дайсанда хүсэтэ сохилтонуудые хэдэг һэн.

Өөһэдыгөө эдэбхитэйгээр хамгаалан, шухала шухала газарнуудта контратака ба контрдобтолго хэжэ, манай шэн габьяата сэрэгүүд дайнай түрүүшын үедэ немецко-фашистска армиин сохилтын хүсые бууруулан һулаpуулһан байгаа. «Дай сахилгаан түргэнөөр хэхэ» гэһэн гитлеровскэ стратеги бүтэлгүй хосорон һалаа һэн. Дайсан туйлай ехэ гээлтэ хоролтодо орожо, Москвада дүтэшэг ерэһэн байгаа. Тэдэ эндэ анха түрүүшынхеэ ехээр диилдэһэн юм. Советскэ сэрэгшэд манай алдарта столицые тэсэбэри ехэтэйгээр хамгаалаад, удаань өөһэдөө эрид шанга контрдобтолгодо орожо, фашистска һүрэг сэрэгүүдые үй бута сохиһон юм.

Гитлеровскэ Германиин хүсэнь һуларжа, харин манай оронoй хүсэн үдэр ерэхэ бүри улам ехэ боложо байгаа. «Мүнөө хадаа гэнэдхээжэ орохо мэтын ерүүл ушарнууд дээрэһээ дайнай хуби заяан шиидхэгдэхэ бэшэ, — гэжэ нүхэр Сталин 1942 оной февралиин 23-най приказ соогоо бэшэһэн юм,—

★

Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, бронетанкова сэрэгүүдэй Маршал С. БОГДАНОВ.

★★

харин хододоо байгаа нүхэсэлнүүдээр: тылэй бата бүхөөр, армиин моральна хүсэл зоригоор, дивизинүүдэй тоо ба шанараар, армиин буу зэбсэглэлгээр, армиин начальнигуудай эмхидхэхы шадабаряар шиидхэгдэхэ байна».

Хододоо байгаа нүхэсэлнүүдэй үүргэ тухай Сталинай сэсэн мэргэн заабари теоретическэ ба практическа талаараа угаа ехэ удхашанартай байгаа. Парти, правительство эдэ нүхэсэлнүүдые зүбөөр сэгнэжэ, дайе илалтаар дүүргэхэ хэрэгтэ удхашанартай гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ бүхы хүсэеэ зорюулдаг һэн.

Дайнай хоёрдохи жэлдэ бидэнэр сэрэгэй техникын тоогой талаар гитлеровскэ армиһаа дутуу бэшэ болоо һэмди. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд танкова ба механизированнэ, авиационно ба артиллерийскэ хүсэтэ соединенинүүдтэй болоһон байна.

Сталинград шадар Советскэ Арми агуухэ байлдаа хэжэ, дайсанай 330 мянган сэрэгшэдые хүреэлээд, усадхаһан байна. Манай бронетанкова ба механизированнэ сэрэгүүдэй, авиацин ба артиллериин дайшалхы бата хүсэн энэ байлдаанда шиидхэхы үүргэ дүүргээ һэн. Эдэ хүсэнүүдэй ашаар Верховно Главнокомандовани болбол гитлеровскэ шэлэгдэмэл арминуудые тон богони болзор соо хүреэлэн бүһэлһэн юм.

Сталинградска байлдаан дэлхэйн хоёрдохи дайнай ябасада эрид хубилалта хэһэн юм. Сталинград шадар советскэ сэрэгүүдэй туйлаһан илалта фашизмда эсэргүү бүри ехэ эрид зоригтой тэмсэлдэ Европын дарлагдаһан бүхы арадуудые зоригжуулаа һэн.

Зүгөөр, дайсан үһөөгөө абаха гэжэ бодожо ябаһан байгаа. Баруун Европодо хоёрдохи фронтын үгы байһан тула гитлеровскэ командовани тэндэһээ өөрынгөө олон частьнуудые абажа, зүүн фронтдо абаашаха ба 1943 оной зун Курск шадар ехэ добтолго шэнээр эхилхэ аргатай болоһон юм. Энэ добтолгын юугээр дүүрэһэниинь мэдээжэ. Гитлеровецүүд дахин бута сохигдоо һэн.

Курск байлдаан дайсанай добтолхы стратегиие үгы хэжэ, немецко-фашистска булимтарагшад яаха аргагүй булигдаа гэжэ харуулаа бэлэй. «Хэрбээ Сталинград шадархи байлдаан немецко-фашистска армиин эсэсыень харуулаа һаа, харин Курск шадархи байлдаан тус армиие бутаран уналгада хүргөө» гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн байна.

Курск шадар туйлагдаһан манай илалтын эсэстэ гитлеровскэ арми стратегическэ талаар бэеэ хамгаалгада орожо, тэрээнһээ хойшо дайнай дүүрэтэр өөрыгөө хамгаалха ушартай болоһон юм.

1944 оной гарахада, манай арми түгэлдэр ехэ хүсэтэй, дайшалхы дүй дуршалөөр баян болоод байгаа. Тэрэ жэлдэ шиидхэхы илалтанууд туйлагдаа һэн. Дайсанда хүсэтэ сталинска сохилто арба дахин хэгдээ һэн. Гитлеровецүүд Украинска, Белорусска, Карело-Финскэ, Молдавска, Эстонско, Латвийска ба Литовско Советскэ Социалистическэ Республиканuудай газар дээрэһээ намнагдаһан байгаа. Манай Эхэ оронoй гүрэнэй хилэ Хара далайһаа Баренцово далай хүрэтэр бүхыдөө дахин байгуулагдаа һэн.

Дайнай дүүрэхэнь дүтэлжэ байбашье, дайсан үсэд шанга эсэргүүсэлтэ үшөө хэжэ байһан юм. Тиимэһээ «фашистска арьяатаниие өөрынь эшээн соо нэрбэхэ, Берлин дээрэ илалтын туг мандуулха» гэһэн түүхэтэ зорилго Советскэ Армиин үмэнэ нүхэр Сталин табяа һэн. Социализмын оронoй баатар сэрэгшэд өөрынгөө Верховно Главнокомандалагшын приказые нэрэтэй хүндэтэйгөөр дүүргээд, фашистска богоолшолгоһоо Европын арадуудые сүлөөлһэн байна.

Советскэ Союз өөрынгөө союзническа уялганuудые үнэн сэхээр дүүргэн, гитлеровскэ Германиин бута сохигдоһоной һүүлээр империалистическэ Японидо эсэргүүгээр дайлалдажа ороо һэн. СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд миллион сэрэгшэдтэй Квантунска армиие богонихон болзор соо бута сохёод, тиигэжэ дэлхэйн хоёрдохи дайн түргэнөөр дүүрэһэн байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалтын дайнай үедэ советскэ сэрэгшэд мүхэшэгүй ехэ габьяа харуулһан байна. «Германска фашизмтай урда урдаһаа уулзажа тэмсэхэдээ, түрүү зэргын советскэ буу зэбсэгээр ба мүнөө үеын олон янзын сэрэгэй техникээр хангагдаһан, сталинска һургуулитай генералнуудаар, адмиралнуудаар ба маршалнуудаар толгойлогдоһон Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд социалистическэ революциин гайхамшаг ехэ стратег ба сэсэн мэргэн полководец нүхэр Сталинай ударидалгаар ябажа, өөһэдынгөө шэн габьяагаар, хизааргүй ехэ баатаршалгаар ба сэрэгэй хүсэд шадабаряар Эхэ ороноо хэтэдэнь алдаршуулаа» гэжэ нүхэр Ворошилов партиин XIX съезд дээрэ хэлээ һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Советскэ Союзай туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай илалта хадаа капиталистическэ байгуулалтада орходоо советскэ олонниты ба гүрэнэй байгуулалтын хэмжээгүй ехэ булюу хүсэтэй байһаниие элирүүлэн харуулаа. Фашистска Германиие, империалистическэ Япониие даража туйлаһан илалта сэрэгэй сталинска наукын түгэс илалта мүн.

Коммунистическэ партиин зүб хүтэлбэриин ашаар, советскэ байгуулалтын бата бэхи үндэһэ һуури мүн болохо тэрэнэй сэсэн мэргэн ба холые харадаг политикын ашаар советскэ арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд эдэ бүхы илалтануудые туйлаа.

Ороноо индустриализацилха, хүдөө ажахые коллективизацилха ленинско-сталинска политикые бэелүүлһэнэй ашаар манай Эхэ орон өөрыгөө эдэбхитэйгээр хамгаалгада эртэнһээ бэлэн болгогдоһон байгаа. Дайнай жэлнүүдтэ парти болбол арадай бүхы хүсые нэгэдхэн хамтадхажа, дайсаниие бута сохихо хэрэгтэ манай бүхы хүсые, зөөри хэрэгсэлнүүдые зорюулһан байна. Ямаршье капиталистическэ арми Советскэ Армида адли бата бэхи тылтэй байгаагүй юм, байхашьегүй юм гэжэ дайн харуулаа.

Коммунистическэ парти советскэ сэрэгшэдтэ дайнай зорилгонуудые тайлбарилан ойлгуулжа, Эхэ орондоо хизааргүй ехээр дурладаг, дайсанда зэбүүрхэдэг байхаар тэдэниие хүмүүжүүлдэг, советскэ сэрэгшэдэй дайшалхы зоригые бэхижүүлдэг байгаа. Коммунистнууд манай сэрэгшэдые баатар габьяада зоригжуулдаг һэн. Тэдэнэр фронтын эгээл шиидхэхы участогуудта ябажа, бултанһаа түрүүн байлдаанда ородог, Эхэ орондоо хизааргүй үнэн сэхээр алба хэхэ жэшээ харуулдаг байгаа.

Советскэ арадай ба тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй туйлаһан түүхэтэ илалта Иосиф Виссарионович Сталинай нэрэтэй таһаршагүй холбоотой. Харин булимтарагшадта эсэргүү советскэ арадай тэмсэлые нүхэр Сталин толгойлоо һэн.

* * *

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе илалтаар дүүргээд, советскэ арад амгалан зохёохы ажалдаа ороо. Дайнай хойто тээхи нэгэдэхи табанжэл амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ. Манай арад шэнэ табанжэлэй түсэбые гайхамшаг ехэ зоригжолтойгоор дүүргэжэ байна. Энэ табанжэлые амжалтатайгаар дүүргэһэнэй ашаар манай гүрэнэй экономическа хүсэ шадал улам бэхижүүлэгдэхэ гээшэ.

Амгалан зохёохы ажалаа хэжэ байһан советскэ арад эб найрамдалай түлөө хэлбэришэгүй сэхээр, эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ. «Гадаадын политикын талаар бидэнэй гол анхаралаа хандуулха зүйл юуб гэхэдэ, — гэжэ нүхэр Г. М. Маленков заана, — шэнэ дай хүүлхэгүй, бүхы оронуудтай эб найрамдалтайгаар ажаһууха ябадал болоно. Бэе бэедээ этигэлсэхэ ябадалһаа үндэһэлдэг, хүсэ нүлөө ехэтэй баримтануудта түшэглэдэг ба баримтануудаар гэршэлэн баталагдадаг, бүхы арадуудай хоорондын эб найрамдалай политика эгээл зүб, тон шухала ба үнэн зүйтэй гадаадын политика мүн болоно гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ парти, Советскэ Правительство тоолоно».

Оронуудай бэе бэетэйгээ зүбшэн хэлсэһэнэй үндэһөөр эбэй ёһоор шиидхэжэ болохогүй арсалдаата гү, али шиидхэгдэзгүй асуудал гэжэ байхагүй гэжэ Коммунистическэ парти, Советскэ Правительство, бүхы советскэ арад батаар этигэжэ байна.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бата бүхэ түшэг тулгуури мүн болохо СССР тээшэ эб найрамдал хүсэдэг бүхы хүн түрэлтэн этигэл найдабаритайгаар хаража байна. Советскэ гүрэнэй гадаадын политика — арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай политика хадаа шэнэ дай үүдхэлгэдэ шиидхэхы хаалта болоно, бүхы арадуудай гол шухала интересүүдтэй тааралдана.

СССР-эй ажалшад эб найрамдалай түлөө тэмсэжэ байхадаа, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхэ өөһэдынгөө арюун нангин уялга тухай хододоо һанажа ябадаг. Тэдэнэй амгалан тайбан ажабайдалые ба зоригжолто ажалые алдар солоор бүрхөөгдэһэн, байлдаануудта хатуужаһан Советскэ Арми һэрэмжэтэйгээр хамгаална.

Советскэ Армиин шэн габьяата сэрэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ өөһэдынгөө арюун уялгые нэрэтэй хүндэтэйгөөр дүүргээ һэн. Тэдэнэр саашадаашье өөрынгөө хүсэн түгэс Эхэ оронoй үнэн сэхэ хүбүүд байха гэжэ советскэ арадай найдажа байхада болохо.

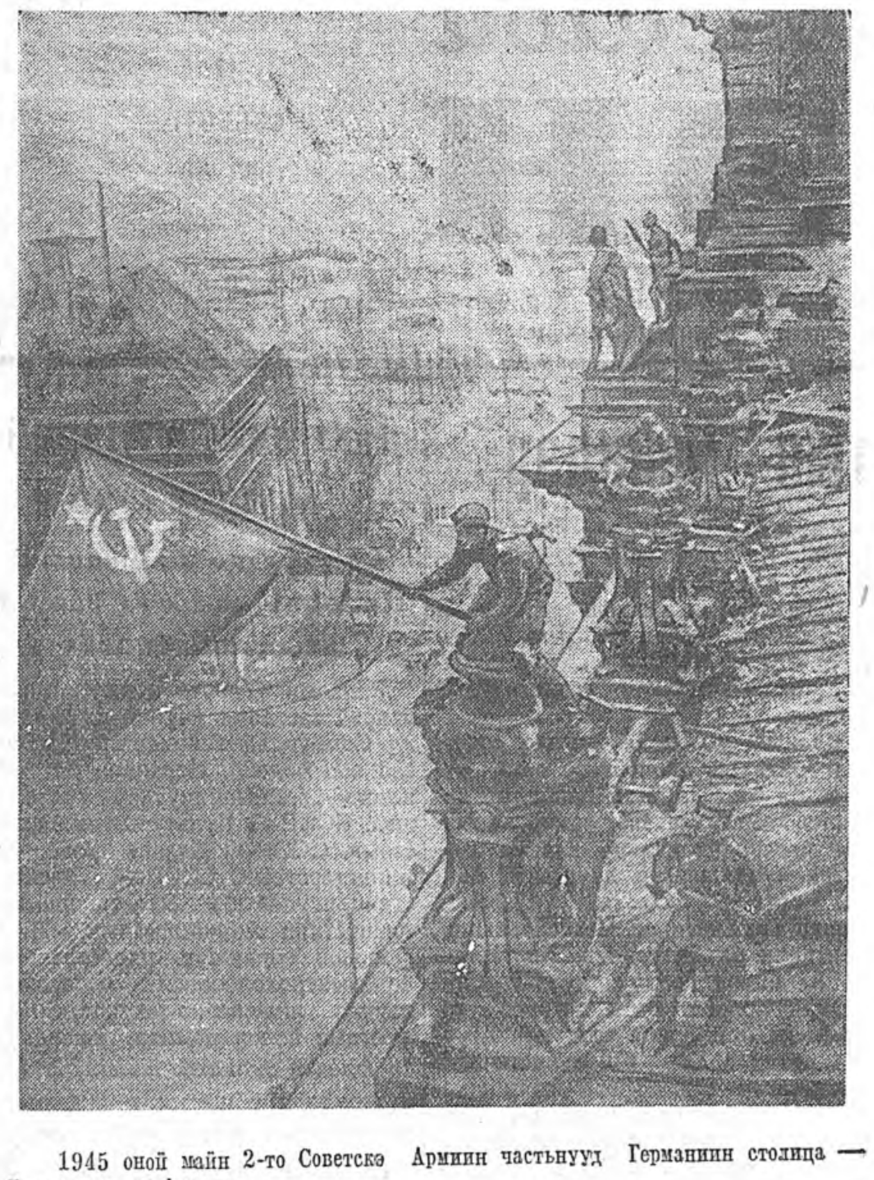

1945 оной майн 2-то Советскэ Армиин частьнууд Германиин столица — Берлиниие эзэлһэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Берлиндэ германска рейхстаг дээрэ советскэ сэрэгшэд Илалтын туг мандуулжа байна. ТАСС-эй фотохронико.

Манай илалтын туг

Европын бүхы оронуудаар шуһата походуудые хэжэ үнгэрөөд, арадуудые богоолшолһон, дээрмэдэһэн, хүн түрэлтэнэй олон зуун жэл соо бүтээһэн үнэтэ нангин баялигуудые үгы хэһэн гитлеровскэ фашистнууд өөһэдынгөө хорохо һүүлшын газарта—Берлиндэ үй бута сохигдоо һэн.

1945 оной майн 9-нэй наратай сэлмэг үглөөгүүр болоо. Энэ үдэр манай илалтын туг, Соведүүдэй оронoй Улаан туг Берлинэй огторгойдо, фашистска рейхстаг дээрэ һүр жабхалантайгаар намилзаба.

Ленинэй орденто, Суворовой 1 шатын орденто, Улаан тугта 7-дохи гвардейскэ морин сэрэгэй корпусой взводой командир ябажа, би Берлиниие штурмдалгада хабаадалсаһан байгааб. Эндэ би нүхэр Сталинһаа юһэдэхеэ баясхалан абаа һэм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор би эндэ хоёрдохёо шагнагдааб. Манай илалтын тугые рейхстаг дээрэ мандуулалсаха золтой байгааб.

Илалтын туг!

Гайхамшагта социалистическэ Эхэ оронһоо фашистнуудые намнан зайлуулаад, хүн түрэлтэнэй культура ба цивилизациие абараад, Европын арадуудые фашизмын дарлалтаһаа сүлөөлэн, Советскэ Арми энэ агуухэ тугые Берлиндэ мандуулаа.

Энэ гайхамшагта туг доро манай орон дотор гурбан революци хэгдэһэн юм. Энэ тугые гартаа барин ябажа, манай үбгэ эсэгэнэр 1905 оной ородой түрүүшын революци хэбэ. Энэ Улаан туг хүдэлмэришэдэй баррикаданууд дээрэ намилзаа. Энэ туг гартаа барин ябажа, манай хүнүүд 1917 оной февральда болоһон буржуазно-демократическа революцида тэмсээ. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ саг үеые нээһэн Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци Ленин—Сталинай гайхамшагта туг доро илаба...

Энэ илалтата туг манай тэмсэлэй туг мүн. Бэрхэшээлнүүдые дабахадамнай энэ туг маниие зоригжуулаа.

Дайсанай буугай һомондо дайрагдаһан болобошье, улам дээшээ үргэгдэн, түгэлдэр хүсэтэйгөөр намилзаһан, байлдаанууд соо манай шуһаар будагдаһан, манай арадай шэн зоригто амгалан ажалай хүлһөөр угаагдаһан Улаан туг доро гражданска дайнда гадаадын ба дотоодын дайсадые илаабди, уужам үргэн орон дотороо социализм байгуулаабди.

Ленин—Сталинай тугай ашаар Зүүн Европын ба Азиин хэдэн олон оронуудай арадууд социализм амжалтатайгаар байгуулна. Агуухэ хитад арад помещигүүд-феодалнуудай ба гадаадын империалистнуудай дарлалтаһаа сүдөөлэгдэжэ, Хитадай Арадай Республикые байгуулаа. Германска демократическа Республикын ажалшад социализм байгуулгын замда батаар оронхой. Эдэ бүгэдэ манай илалтын тугай аша үрэ мүн.

Рейхстаг дээрэ манай илалтын тугай мандуулагдаһанай һүүлээр 8 жэл үнгэрөө. Гитлеровскэ фашистнуудтал адляар, Уолл-стридэй шунахай миллиардернүүд ба миллионернүүд дэлхэйе зонхилон эзэлхэ түсэб зохёоно.

Империалистнууд Корейдэ, Малайда, Вьетнамда дай хэжэ байна. Далайн саанаһаа ерэһэн алууршад жэгшүүритэ муухайгаар аашална, хүнүүдые амидыгаар газарта булана, напалмаар шатаана, үхибүүд ба хүгшэдые буудана, түүхэдэ үзэгдөөгүй бактериологическа зэбсэг хэрэглэнэ. Гэбэшье, тэдэнэр сүлөө хүсэгшэ арадуудта сохигдоно.

Эб найрамдалай, социализмын ба демократиин лагериие толгойлогшо Советскэ Союз эб найрамдалай Улаан туг доро олон миллион шэнэ хүнүүдые жагсаана. Эб найрамдалай хүсэнүүд үдэр бүри ургана.

Манай илалтын туг коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ маниие зоригжуулна. Ленин—Сталинай партиин тугые—манай илалтын тугые гартаа барин ябажа, алдарта советскэ арад коммунизмын илалта тээшэ дабшаха замдаа шэнэ шэнэ илалтануудые туйлана. Энэ туг доро манай арад орон доторoo коммунизм бүрин байгуулха юм.

А. Г. Наумов—ДОСААФ-эй Улан-Удын городской оргкомитедэй түрүүлэгшэ.

Ч. НАМЖИЛОВ.

Булад солдат

Берлин городой
  дурасхаалта газарые шэглэн,
Бүгэдын зүрхэн
  сохилоон дундаа хэлэнэ:
—Шэртэн харыш,
  тэрэ талмай дээр хэм,
Шиниин аха гү,
  дүү гү, баабайшни гү? —
гэнэ.
—Түбиие абарагша, —
  гэһэн харюу абахадаа,
Түргөөр һанангүй яахаб
  Илалтын май.
...Советскэ Армиин
  һэлмэтэй, буутай солдат
Сталинай захиралтаар
  тэндэ ерээ һэмнай.
Эрын зоригоор
  дайсан харатаниие дараад,
Эмээлһээ буумсаараа
  малгайгаа абаһан солдат
Буугаа һуйбадаашье һаа,
  һэлмээ бүхөөр бараад,
Буладаар шудхагдан,
  дэлхэйн үмэнэ табигдаа...
Зүүн гартань
  дээрэ үргөөтэй үхибүүн
Зүб үнэн хэрэгэйнь
  хэтын тэмдэг болоо юм: —
Эндэ һуухадань
  тэрээндэ найдамтай, хүхюун;
Эсэгэһээшье үлүү
  энхэргэн түрэлөө олоо ха юм.
Аюул түймэрөөр
  дайсанай хүлзэн ерэбэл,
Абарагшын ханинар
  эбтэйгээр бодохол бултадаа.
Урзанда зун
  манайш Лхасаран, Лариса,
Цэдэн[1]
Урдань дохижо,
  баглаа сэсэгээ табяал даа...

*) 1951 ондо Берлиндэ болоһон бүхэдэлхэйн залуушуулай фестивальда хабаадалсаһан Лхасаран Линховойн, Лариса Сахьянова, Цэдэн Бадмаев тухай хэлэгдэнэ.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

ТАМЧЫН УҺАЛУУРИИН СИСТЕМЭ ДЭЭРЭ

Тамчын уһалууриин системын гол каналые гүнзэгы болгон малталга дээрэ хоёр экскаватор үдэр һүнигүй хүдэлмэрилжэ байна.

Мүнөө хэды мянган кубометр шорой малтагдажа гаргагдаа. Бүхыдөө энэ системэ дээрэ 40 шахуу мянган кубометр шорой малтагдажа гаргагдаха юм.

Энэ системын баригдажа дүүргэгдэхэдэ «Социализм» колхозой 1300 гектар сабшалан, 30 гектар огородой газар, 60 гектар колхозниигуудай усадьба шадарай участогууд уһалагдадаг болохо байна.

Ерэхэ намартаа уһалууриин системын гол каналай хажуугаар поли хамгаалха модонууд 30 гектар талмай дээрэ һуулгагдахаар харагдана.

УРАНҺАЙХАНАЙ САМОДЕЯТЕЛЬНОСТИИН ХАРАЛГА

Һаяхан Ново-Селенгинскдэ уранһайханай самодеятельностиин харалга үнгэргэгдэбэ. Энэ харалгада зуу гаран хүн хабаадалсаа.

Селендумын мотор заһабарилгын заводой уранһайханай коллективэй танцевальна ба драматическа группа бэлдэһэн номернуудаа шадабаритай һайнаар харуулжа, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Тус коллектив грамотаар шагнагдаба.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хоор «Байгал далай» гэжэ дуу бурядаар һайнаар дуулажа, харалгада хабаадагшадые ехээр һонирхуулаа.

ҮХИБҮҮДЭЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

Үхибүүдэй зунай амаралтые хүхюун сэнгэлигээр ба ашагтай туһатайгаар үнгэргэхын түлөө аймагай һургуулинууд, профсоюзна организацинууд ехэ оролдолго гаргажа байна.

Мүнөө зун 300 гаран һурагшадай амарха аймагай пионерскэ лагерь, городской типэй хоёр лагерь, колхозууд хоорондын 12 лагерьнууд хүдэлмэрилхэ юм.

ГОРНЯГУУДАЙ ШАТАРАЙ ТУРНИР

Һаяхан Галуута-Нуурай шахтануудай № 15 хамтын байрын улаан булан соо руднигай түрүү һуурия эзэлхын түлөө залуушуулай шатарай турнир болобо.

Үсэд шанга тэмсэлэй удаа залуу шатаршан С. Мамаев түрүү һуури эзэлбэ. Залуу горнягууд В. Железняков, А. Постольник, Ю. Гусельников гэгшэд мүн лэ амжалтатайгаар наадаа.

ҺҮ ТУШААХА ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭБЭ

Карл Марксын, Сталинай, Тельманэй, Молотовой нэрэмжэтэ болон бусад олон колхозууд һү тушаалгаар дүрбэн һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ.

ПРОФСОЮЗНА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ СЕМИНАР

Профсоюзуудай Бурят-Монголой Областной Соведэй шиидхэбэреэр Ново-Селенгинскдэ профсоюзна хүдэлмэрилэгшэдэй семинар болобо.

Семинарта хабаадагшад, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталинай зохёолоор, ниитэ-политическэ асуудалнуудаар лекцинүүдые шагнаба.

«САДАЙ НЕДЕЛИИН» ҮДЭРНҮҮДТЭ

Апрелиин 25-һаа майн 2 хүрэтэр аймагай колхозуудта, МТС-үүдтэ, һургуулинуудта болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта «Садай недели» үнгэргэгдэбэ.

Энэ недели соо Селендума тосхондо 1500 гаран һөөг уляангир һуулгагдаба. Загастайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо нэгэ гектар үрэ жэмэстэ сад таригдаа.

«Садай недели» Ново-Селенгинскдэ эмхитэйгээр үнгэргэгдөө.

С. Шарапов.

Загаһашадта—шэнэ техникэ

«Байкалгосрыб» трест энэ жэлдэ түрүүшынхеэ рефрижераторна флот абахань. Энэ флодынь механическа аргаар загаһа хүргэхэ камератай байха юм. Мүн тэрэшэлэн хоёр изотермическэ плошкоут абтаха байна.

Эдэ онгосонууд загаһа барилгын газарһаа загаһадые эрье шадар загаһанай үйлэдбэриин предприятинуудта ба худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта нэгэшье гутаангүй асаржа байха арга боломжо олгохо юм.

Гадна, түмэр корпустой 2 баржанууд, 30 моторно онгосонууд абтахаар хүлеэгдэнэ.

Г. Цыденов.

АГИТАТОРНУУД БА ПРОПАГАНДИСТНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

СОВЕТСКЭ БУРЯТ-МОНГОЛ

VI. Дайнай хойто тээхи үедэ Бурят-Монголой хүгжэлтэ

...УРНА БАЙГУУЛАЛТА

...й хойто тээхи үедэ бурят- ...арадай формоороо нацио- ...удхаараа социалистическэ ... саашадаа хүгжөө, респуб- ...дейнэ ажабайдал дэбжээ. ...рэгтэ идеологическа хүдэл- асуудалнууд тушаа ...гэй ЦК-гэй түүхэтэ тог- ...Советскэ Союзай Комму- ...кэ партиин XIX съездын ...рнүүд айхабтар ехэ үүр- ...һэн ба дүүргэжэшье байна. ...радай культурын ба ис- ...хүгжэлтэдэ агуу ехэ ород ...элхэй дээрэ түрүү культу- ...й ехэ туһаламжа ба нүлөө ...үзүүлжэшье байна.

...**й гэгээрэл.** Һургуулинууд ...хээр олошороо. Мүнөө үедэ ...ика дотор 681 эхин, до- ...эй ба дунда һургуулинууд, ...кумүүд ба бусад тусхай ...ургуулинууд, педагогическа, ...инарна ба багшанарай 3 ...бии. Тэдээн дотор 105 ...үлүүтэй хүн һуража ...ургуулинуудай тоо 1923 ...2 үлүүтэй дахин, һурагша- —6,3 дахин олошороо. Баг- ...тоо олошоржо, тэдэнэй ...эй шанар һайжаржа бай- ...ондо Бурят-Монголой һуу- ...дта оройдоо 471 багшанар ...илдэг байгаа, харин мүнөө ...гаран багшанар хүдэлмэ- ...айна. Багшанар бултадаа ...унда ба дээдэ һургуули- ...9—1950 оной һуралсалай ...эхилэн, республика дотор ...долоон жэлэй һуралсал ...рдэжэ байна.

...ондо манай республикада ...ин наһа хүрөөдүй үхибүүдэй ...граанууд үгы байгаа. Үхи- ...түрүүшын сад 1927 ондо ...һэн, харин мүнөө манайда ...й 94 сад хүдэлмэрилнэ, ...дотор ажалшадай 5 мянга ...хибүүд хүмүүжүүлэгдэнэ.

..., правительство болбол ...гэгээрэлэй хэрэгтэ айхабтар ...рал хандуулна, һургуули- ...барилгада ба түхеэрэлгэдэ, ...үдые хэблэлгэдэ ехэ мүнгэ ...һомолно, коммунизмын ...барилгашад болохо үхи- ...ба тэдэнэй хүмүүжүүлэг- ...шанарые эсэгэ ёһоной ан- ...ролдолгоор хүреэлнэ. Ара- ...эрэлдэ гүрэнэй бюджедһээ ...мололго манай республика ...923 онойхиһоо 157 дахин

...й гэгээрэлэй хэрэгтэ үни ...эл соо һайнаар хүдэлмэ- ...түлөө манай республи- ...багшанар правительствен- ...гналда—Советскэ Союзай ...ба медальнуудта хүртэһэн «РСФСР-эй һургуулиин ...багша» гэһэн хүндэтэ нэ- ...15 багшанарта, тэрэ тоодо ...А. Панчуковада (Улан- ...Мадасовада (Кяхта), Да- (Хори), А. Е. Каландараш- (Зангрэй) ба бусадта ол- «БМАССР-эй һургуулиин ...багша» гэһэн нэрэзэргэ 49 багшанарта олгогдоо. 106 багшанар ба арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэһэн нэрэзэргэтэй.

Республикын столицануудта, республиканска мэдэлтэй городуудта, областиин, хизаарай ба томо томо промышленна центрнүүдтэ табадахи сталинска табанжэлэй турша соо долоон жэлэй һуралсалһаа бүгэдэниитын дунда һуралсалда орохо; бусад городуудта ба хүдөө нютагуудта удаадахи табанжэл соо бүгэдэниитын дунда һуралсал бэелүүлхын тула услови бэлэдхэхэ; дунда һургуулида политехническэ һуралсал бэелүүлжэ эхилхэ ба бүгэдэниитын политехническэ һуралсалда орохын тула шухала хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ зорилгые Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съезд СССР-ые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа директивэнүүд соогоо табяа.

Хэблэл, ном хэблэлгэ ба литература. Газетэ ба ном хэблэлгэ республика дотор саашадаа хүгжөө. «Бурят-Монголой комсомолец» гэһэн залуушуулай газетэ 1951 онһоо хойшо дахинаа хэблэгдэнэ, Улан-Удын мяханай комбинадта олон тиражтай шэнэ газетэ гаргагдана. Аймагай ба городой газетэнүүд 2 дахин олоор гаргагдадаг болоо. Мүнөө республика дотор 3 республиканска, 30 городской, районно ба заводской газетэнүүд ниитэ дээрээ 100 шахуу мянган тиражтайгаар хэблэгдэнэ. Зүгөөр, республикын бии болохо үедэ — 1923 ондо тэрэнэй территори дээрэ оройдоо 2 газетэ заахан тиражтайгаар хэблэгдэдэг байгаа.

Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые политическэ, уранзохёолой, хүдөө ажахын литература ба учебнигүүдые хэблэлгэ жэл бүри дээшэлнэ. Республика дотор ном хэблэлгын ургалтые мэдэжэ абахын тулада нэгэ иимэ жэшээ харуулая: 1923 ондо ниитэ дээрээ 10 хэблэлэй хуудаһатай оройдоо 7 ном, тэрэ тоодо бурят-монгол хэлэн дээрэ 3 ном хэблэгдэһэн юм. Харин 1952 ондо 133 ном ниитэ дээрээ 770 хэблэлэй хуудаһатай, 406 мянган тиражтайгаар хэблэгдээ. Мүнөө 1953 он соо ниитэ дээрээ 918 хэблэлэй хуудаһан хэмжээтэй ном хэблэгдэхэ юм. Бурят-Монголой АССР-эй бии болоһон сагһаа хойшо 3 мянган ном 10 гаран миллион тиражтайгаар хэблэгдээ.

Марксизм-ленинизмын классигуудай иимэ ехэ зохёолнууд —Маркс ба Энгельсын «Коммунистическэ партиин манифест», В. И. Ленинэй «Гүрэн ба революци», «Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн», И. В. Сталинай «Марксизм ба национально-колониальна асуудал», «Анархизм гү, али социализм гү?», «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курс», «Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайн тухай», «Марксизм ба языкознаниин асуудалнууд», «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» ба бусад олон зохёолнууд бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдажа хэблэгдээ.

«Арадай ханиинар» гэжэ юуб, тэдэнэр хайшан гээд социал-демократнуудтай дайлалданаб?», «Алхам урагшаа, хоёр алхам гэдэргээ», «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэһэн В. И. Ленинэй зохёолнууд бурят-монгол хэлэн дээрэ һаяын сагта хэблэгдэхэнь.

Һургуулиин, уранзохёолой, хүдөө ажахын литература хэблэлгэ ехэ һуури эзэлнэ. Республикын эхин ба долоон жэлэй һургуулинууд гол түлэб эндээ хэблэгдэһэн учебнигүүдээр хангагданхай. Хүдөө ажахын элдэб олон темэнүүдтэ, хүдөө ажахын ба промышленностиин түрүү хүнүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай, мүн научно-популярна темэнүүдтэ бэшэгдэһэн олон номууд хэблэгдээ.

Идеологическа асуудалнууд тушаа партиин Центральна Комитедэй түүхэтэ тогтоолнууд бурят-монголой советскэ литературые хүгжөөн дэбжүүлхын тулада, тэрэнэй идейно-уранһайханай хэмжээе дээшэлүүлхын тулада хүсэтэ түлхисэ боложо үгөө. Буржуазно-националистическэ идейнүүдые манай литературада асаржа оруулхые, манай советскэ бодото байдал хазагайруулха ба бузарлуулхые һэдэһэн буржуазна националистнуудай үлэгдэлнүүдые республикын олониитын эрид элишэлэн бута сохиходонь эдэ тогтоолнууд туһалаа.

Дайнай хойто тээхи үедэ манай уранзохёолой литература Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ повесть, Жамсо Тумуновай «Сүхэ Батор» гэжэ поэмэ ба «Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ роман, Чимит Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо» гэжэ роман, Ц. Галсановай шэнэ шүлэгүүдэй сборнигууд гэхэ мэтын шэнэ ехэ зохёолнуудаар нэмээгдээ.

Манай Эхэ ороной столица Москвада 1950 оной декабрьда болоһон бурят-монголой литературын вечернүүд республикын идейнэ ажабайдалда ехэхэн событи болоо. Манай уранзохёолшодой творчествонь столицын олониитэһээ —хүдэлмэришэд ба интеллигенциһээ, наукын, литературын ба искусствын ажал-ябуулагшадһаа һайн сэгнэлтэ абаха ёһоороо абаа.

Бурят-монгол арад агуу ехэ ород арадай литературада ехээр дурлана, һонирхоно. Ородой ба дэлхэйн литературын классигуудай, советскэ ехэ ехэ уранзохёолшодой олон зохёолнуудынь бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдаад, жэл бүри хэблэгдэнэ. Пушкинай ба Лермонтовэй, Гоголиин ба Тургеневэй, Некрасовай ба Толстойн, Горькиин ба Маяковскиин мүнхэ зохёолнуудые, мүн Сталинска шангай лауреадуудай — советскэ уранзохёолшодой эрхим зохёолнуудые бурят-монгол арад түрэлхи хэлэн дээрээ уншана.

ТҮЛ АБАЛГА—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХЭРЭГ МҮН

НУХЭД МАЛШАД! Түл олоор абажа, һайнаар харууһалаа һаа, адуу малаа амжалтатайгаар үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ байнабди

**

Хоёр ондоо жэшээ

Хориин аймагай колхозуудта хонидой түл абалгын халуун үе ябажа байна. Энэ харюусалгатай үедэ түрүү хонишод даалгагдаһан ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, абаһан түлнүүдэй элүүр энхээр тэнжээхые оролдоно. Жэшээлхэдэ, Үдын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой нүхэд Ц. Доржиев, Ц.-Д. Цыбанжапова гэгшэдэй даажа байдаг хониной-товарна фермэнүүдтэ үбэлжэлгын эхилхэһээ хойшо хурьгалха хонидой хойноһоо харууһалга, эдеэлүүлгэ һайнаар эмхидхэгдэһэн юм. Нарай хурьгадай байха, мүн хонидой хурьгалха байранууд эртээнһээ заһабарилагдаһан, сэбэрлэгдэһэн байгаа. Мүнөө туд тудтаа 700 гаран хонидые түрүүлээд, абаһан түлнүүдээ нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байна.

Гэхэ зуура, аймагай зарим колхозуудта хонидой түл абалга муугаар үнгэргэгдэжэ байна. Жэшээлхэдэ, Хориин сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хонидой түл абалгые бэлэдхэлгүйгөөр уггажа, абаһан 624 хурьгадайнгаа аяар 200 толгойе гарзалуулба. Энэ ушар юундэ тохёолдооб гэхэдэ, олохон гүүртэнүүдтэ хони, хурьгад муугаар харууһалагдадаг, эдеэлүүлэгдэдэг юм. Хурьгалха ба хурьгатай хонидой үбһэ тэжээлэй нормо тон бага. Эндэ хони, хурьгадай байранууд тон муу. Зарим отаранuудта хурьгад уйтан, харанхы, һандархай хотонууд соо байрлана. Теэд мүнөөшье жэлдэ барилгын модо бэлэдхэхэ түсэб холо дүүргэгдээгүй.

Колхозой түрүүлэгшэ Дубинин, ОТФ-е даагша Трунев гэгшэдэй ниитын малда иимэ харюусалгагүйгөөр, эзэн бусаар хандажа байһые Хориин аймагай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд һайса мэдэжэ байгаад, хэмжээ абанагүй.

П. Содбоев.

Ториин түрүү һаалишад

Доодо Тори тосхонһоо зүүлжээ арбаад модоной газарта, Улан-Удэ ошоһон тракт харгын урда хажууда «Заветы Ильича» колхозой үхэрэй гүүртэ байдаг. Энэ гүүртэдэ хамта 177 толгой мал, тэрэ тоодо 68 толгой үнеэд ондо орожо байна. Гүүртые даагшаар нүхэр Зыбэ Бужыгаев хүдэлмэрилнэ. Эндэ дүрбэн һаалишад, нэгэ адуулгашан, хамта 6 малшад ажалладаг юм. Эдэнэр малаа нэгэшье хоролтогүйгөөр, тарганаар харууһалжа байна.

Һаалишад нүхэд Цыден-Еши Бадмаева, Маня Сансуева, Цыден-Еши Бужыгаева гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ туд бүридөө 17 үнеэнһээ 17 тугал абажа, бултыень бүрин бүтэнөөр тэнжээһэн байгаа.

Энэ жэлдэ һаалишад нэгэшье түл үхүүлхэгүй, нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 850 литрһээ доошо бэшэ һү һааха гэжэ социалистическэ уялга абанхай.

Энэ гүүртын һаалишад хамта 45 толгой тугал абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Тугаллаад байһан 45 үнеэдэй 35-иинь ороондо оруулагдаба.

Д. Доржиев.

Мухаршэбэрэй аймагай Ново-Загански сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хониин һүрэг жэл ерэхэ бүри олоор үдэнэ, үүлтэрынь һайжарна. Колхозой ахалагша хонишон Артем Семенович Леонов хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха ба ашаг үгэлгыень дээшэлүүлхэ тушаа ехэхэн анхарал оролдолго гаргадаг юм. Үнгэрһэн жэлдэ тэрэ 1171 ажалта үдэр оложо 82 центнер таряа, мүнгэ ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые абаһан байгаа. Гадна, ажалай нэмэлтэ түлэбэридэ 52 хони абаа һэн. Мүнөө жэлдэ Артем Семенович хонидойнгоо үбэлжэлгэ ба түл абалга амжалтатайгаар үнгэргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Леонов хурьгадайнгаа байрын газаа энэ жэлдэ түрэһэн хурьга тэбэреэд байна.

А. Мантаевай фото.

*

Бидэнэрэй уялга ба ажал хэрэгүүд

Республикын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ манай колхозой малшад социалистическэ шэнэ уялга абаа. Малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар энэ жэлдэ урданайхиһаа ехэ амжалта туйлаха зорилго бидэнэр малшад урдаа табиһан байнабди.

Би наймадахи жэлээ хони хаража ябанаб. Һүүлэй 4 жэл соо нэгэшье мал хоролтодо оруулаагүйб. Мүнөө хоёр хүн 500 гаран хони харанабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хониинһоо 104 хурьгад абтаа һэн. Энэ жэлдэ 100 эхэ хониинһоо 115 хурьга абаха, нютагай үүлтэрэй хониинһоо 2 килограмм ноһо хайшалха уялга абанхайбди.

Мүнөө жэлдэ хонидойнгоо үүлтэр һайжаруулхын тула ехэ юумэ хэхэ ёһотойбди. Һайн үүлтэрэй 12 хуса абаад, хонидтоо табижа байнабди.

Мүнөө хониднай олоороо түрэжэ байна. Хурьгадаа сакманна методээр түлжүүлнэбди. Абаһан түлнүүднай булта һайнаар тэнжэжэ байна.

Манай колхоз томодхогдоһон фермэ байгуулхаар хараалаа. Минии отарын хонид энэ фермэдэ оролсохо юм. Энэ фермын байрануудые бариха модон бэлэдхэгдэжэ байна. Мүнөө зариманиинь барилгын газарта буулгагдаа.

Энэ жэлдэ абаһан уялгаяа бэелүүлхын тулада бидэнэр бүхы шадалаараа оролдохобди.

Дулма Тунжинова,
Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Эхилһэнээ эсэстэнь хүргэхэ

Курумканай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой Турахин гэжэ газарта Очир Эрхитуевай даадаг гүүртэ шэнэ түлнүүдые эхэһээнь таһалан түлжүүлхэ метод хэрэглэжэ эхилһэн байна. Мүнөө 56 тугал абтаад, энэ аргаар түлжүүлэгдэжэ байнхай. Түрүүшынхеэ түрэһэн үнеэд тугалгүйгөөр яһала һайнаар һаалгана, мүн тугалнуудыншье элдэб тэжээл эдижэ һурана. Тиимэһээ энэ шэнэ методые бүхы гүүртэнүүдтэ дэлгэрүүлхэ, гүүртэнүүдые эрхим һаалишадаар, һайн шанартай үбһэ, овёс, хартаабхаар, мүн тугалнуудые эдеэлүүлхэ амһартануудаар хангаха хэрэгтэй байгаа.

Гэбэшье, тус колхозой правлени энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа хүсэд хандуулаагүй. Тиимэһээ бусад гүүртэнүүдтэнь шэнэ метод мүнөө хүрэтэрөө дэлгэрүүлэгдээгүй байһаар. Туйлаһанаараа һанаагаа амарангүй, эхилһэнээ эсэстэнь хүргэхэ гээшэ Молотовой нэрэмжэтэ колхозой правлениин шухала зорилго болоно.

Л. Дармаин.

...ПУБЛИКЫН ...ҮҮ ХҮНҮҮД

СОЛОТО МЕХАНИЗАТОР

...удэ Кяхта ошодог шоссей- ...ээд, хүхэ хадын хормой ...нэмжыһэн тарянай поли- ...аран, елэлзэн, захагүй үр- ...й шэнгеэр үзэгдэнэ. Энэ ...үргэн полиин дундуур яба- ...этэ тракторнууд долги та- ...плоходууд шэнгеэр зэлэтэн ...дана.

...Иволгын аймагай «Комин- ...лхозой поли дээрэ нүхэр ...Бабасанович Бальчиновай ...а бригада ажаллана. Мү- ...бригадынхид тарилгын ...хи элдүүрилгые хэхэтэйгээ ...ар хахалжа байба.

...Бабасан Бальчинов трак- ...Лубсанов Бато Очирой ...а аһалсаад, тэрэнэй бо- ...таталсахаяа ошоно. Бато ...педаляа аалиханаар таби- ...хамта, тракторынь аажа- ...б гэжэ, хутага шэнги хур- ...й плугуудынь газарай хурь- ...ороно. Табан корпустой ...хойноһоо метрын шэнээн ...үүд эбхэрэн, түхэл шарай- ...лган, түргэн голдол урда-

...ктораа байлгал даа, — гэ- ...асан хэлээд, Бато Очирой ...аа хүнгэн солбоноор һү- ...аад, карманһаа хэмжүүр ...хахалһан газарайнь гүн- ...мжэнэ.

...ин сантиметр байна, — гэ- ...асан хэлээд, плугуудайнь ...үшөө 2—3 сантиметр ...р табина.

...ээд ябахаар болоо ха, — ...басан хэлээд, бусад трак- ...удаа харана. Тэдэнь мүн ...уй һайнаар культиваци хэ- ...э...

...лагдаад, борнойлогдоод ...хилэн харахан полинуудаа харахадаа, Бабасанай досоо бүришье баяртай, бүришье зугаатай болоно.

... Үдэрэй халаан дүүрэжэ, машинануудаа һүниин халаанда тушаана. Трактористнуудаа суглуулаад республикын түрүү трактористнуудай амжалтанууд тухай газетэһээ уншаад, удаань Бабасан бригадынгаа дутуу дунданuудые тэмдэглэнэ.

Тойроод байһан хүдэр шираг хүбүүд, басагад анхаралтайгаар шагнаад, яажа эдэ түрүүшүүлые хүсөөд урдань орохо тухайдаа хэлэнэд. Шэнэ уялгануудые абанад. Нэн түрүүн Лубсанов Бато Очир хэлэнэ. Тэрэ хадаа сезон соогоо ДТ—54 тракторaap мянган гектар пар хахалхаб гэжэ үгэеэ үгэнэ. Энээниинь Цыдыпов Жалсан, Данзанова Маня ба бусад дэмжэнэ. Эдэнэй һүүлээр хэдэн трактористнууд үгэ хэлээ... Тэдэнэр бултадаа дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаба. Бабасан тэдэнэй абаһан уялгануудые тоһон болошоһон блокнот дээрээ бэшэжэ абана...

Тиигэжэ тэдэнэр энэ жэлдэ таряанайнгаа бүхы талмайн гектар бүхэнһөө дунда зэргээр 12 центнер, тиихэдэ 500 гектарай га бүриһөө 15 центнер ургаса хуряаха гэһэн уялгануудые нэгэн дуугаар абаба.

Үдэрэй халаанайхид гэр тээшээ ошожо, һүниин халаанайхид шэнэ хүсэтэйгөөр ажалдаа шармайн оробо...

Бабасан Бальчинов поли дээрэ гансаараа үлөөд, ямар нэгэн операци хүтэлбэрилжэ байһан командир шэнгеэр тракторнуудайнгаа хойноһоо үни удаан шэртэн харана. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ өөрынгөө дайшалхы танкые дайсадай һүрэг уруу жолоодон ябаһан, тэрэ шэрүүн тэмсэлэй үдэрнүүд ба часууд Бабасанай досоо гэнтэ ороно. Мүн дайн дүүрэжэ, эхэ нютагаа бусажа ерэһэн тухайгаа бодоно.

* * *

1946 оной зун.

Бабасан Советскэ Армиһаа бусажа ерэһэн түрүүшынгээ үглөөгүүр хэдэн хоногто харгыда ябажа аяшарһан байбашье, эжыһээ урид бодобо.

Эгээл энэ үедэ сонхоорнь түрүүшын гэрэл һүүдэгэнэн, үшөөл һулабтараар гэрэлтэжэ байба. Үүрэй толон сайража, харанхые түри түриһөөр гэр соонь бүри гэрэлтэй болоно.

Гэр соонь абяа шэмээгүй. Гансал Бальчин үбгэн ба Цыбик-Ханда хүгшэн хоёрой амтатайгаар, һанаа сэдьхэл дүүрэнээр, амгалан тэнюунээр хурхиралдаха абяан үе үе болоод дуулдана.

Эдэ далаад наһатай, хүхюу хөөрүү зантай, сарюун хүнгэн хүгшэд юм. Үни удаан хүлеэһэн хүбүүниинь армиһаа бусажа, тэдэнэй сэдьхэл бодолынь амаршоо юм бээ.

Теэд мүнөө солдат сабхи доро полойнгоо хахинахада, хүгшэд һэришэнэ.

— Бабасан гүш даа? — гэжэ эхэнь энэрхыгээр асууна.

— Эжы, биб,—гэжэ гэрэлэй урда зогсоод, үһэеэ заһажа байха зуураа элдэр налагайгаар Бабасан харюусана.

— Гэртээ бусажа ерээ хадаа, унтажа амархагүй, юрэдөө барaһамни яагаашье эртэ бодобо гээшэб даа, — гэжэ эхэнь үгэ хүүрээ барана.

— Хүбүүн, хайшаа иимэ эртэ яараабши, — гэжэ Бальчин үбгэн абяагүй хэбтэжэ байтараа гэнтэ асууна.

—Түрэһэн гараһан нютагаа тон ехээр һанаалби, тэрэниие мүнөө харахаяа газаашаа гарахам, — гэжэ Бабасан харюусана.

—Нээрээшье бараһан һанаа ёһотой... гэлдэһээр хүгшэд үлэнэ.

Зүүн зүг ягаа улаан үнгөөр намжааран, хабарай маряатай шаргал наран һаяхан бултайжа байба. Мүнөө түрэл эхэ нютагынь набша сэсэг сооһоо һалбаран мүндэлжэ байһандал үглөөнэй һүн сагаахан манан сооһоо аажамаар бодоно, барагдашагүй ехэ баялигынь түрэ хуримай дэлгэмэл стол дээгүүрхи элбэг, дэлбэг хүндэ шэнгеэр урдань дэлбэрэн задарна.

Һаяхан хүнжэлһөө бодожо байһаншуугаар манарааша Сэлэнгэ мүрэнэй тэндэһээ адуунай инсагаалха, адуушанай хаа яа хуугайлха абяан эли тодоор соносогдоно. Хирэ хирэ болоод лэ, колхозой малай фермын үнеэшэн һамгадай «һэшэ, һаа» гэһэн нарихан абяанууд, тугалнуудай мөөрэлдөөн, хурьгадай маарaлдаан үглөөнэй хонгёо агаар зэдэлгэн сууряатуулжа, түрэл Иволгынь түхэл шарайе урдань элитэ харуулна...

«Ехэл һайхан байна даа. Эхэ һайхан ороноо хамгаалалсажа ерээд, түрэһэн хүмүүжэһэн нютагаа бусаад байхадаа ямар ехэ жаргал, ямар ехэ зол хуби гээшэб!» гэһэн һанал бодол Бабасанай сэдьхэлые доһолгон баясуулна.

Армида ошоогүй байхадаа хахалжа байһан таряанайнгаа полиие харахын тулада, артелиингээ центрын үйлсээр урагшаа алхалба. Нэгэ хэды минута ябаһанайнгаа һүүлдэ хутагаар хюһуулһан толгой шэнги халза малаан добуун дээрэ гарана. Бабасанда энэ добуунай хонхосог бүхэн, ургамал, шулуун бүхэн булта мэдээжэ. Бага байхадаа энээ руу хони ямаа адуулдаг байгаа һэн. Багадаа хайшан гэжэ наададаг, хэнтэй үелэдэгынь элихэн һанагдана.

Бабасан Бальчинов дайнда мордохынгоо урда тээ таряанайнгаа үргэн полиие хахалжа гү, али гүүртэһээ гүүртэдэ ошодог харгыгаар ябажа байхадаа, тойроод байһан нютагайнгаа барагдашагүй ехэ баялигые, гоё һайханиие һайтар сэгнэдэггүй, хүсэд обёордоггүй байһан шахуу юм.

Теэд, мүнөө тиимэ бэшэ. Дүрбэн жэл соо шэрүүн дайнай дүлэтэ гэшхүүр дамжан, Эхэ нангин ороноо, амгалан тайбан байдалаа ами бэеэ хайрлангүйгөөр хамгаалалсажа ябахадаа, түрэһэн хүгжэһэн нютагайнгаа хэды шэнээн инаг ойро байһыень марташагүйгөөр мэдэрһэн байна. Эхэ нютаг тухайгаа дүрбэн жэл соо һанажа ябаа. Хоротон дайсаниие буудаха бүреэ, окопо соо хэбтээд урагшаа шэртэн хараха бүреэ һанадаг байгаа.

Мүнөөдэр Бабасан Бальчинов энэ добуун дээрэһээ наранай гэрэл доро зэрэлгээтэжэ байһан таряанай үргэн полиие шэртэн хаража байхадаа, хэды шэнээн золтой байгааб. Энэнь хурса үгөөр хэлэжэ барашагүй, хурдан гүүрһаар бэшэгдэшэгүй.

Уһанай долгилжо байһан шэнгеэр миралзааша дэгнүүлнүүд дээгүүр яаралгүйгөөр гэшхэлжэ ябатарнь, танил хүдэлмэринь һанагдана. Мэнэ гэһээр хүсэтэ трактор дээрэ һуугаад, газараа хахалжа орохо дураниинь хүрэнэ. Тиигэжэ Бальчинов Бабасан мэнэ гэһээр МТС-эйнгээ директортэ ошожо, ажаллажа эхилхэ гэжэ бодоно.

...Уданшьегүй кабинет соонь МТС-эй директортэй золгожо, Бальчинов үни удаан хөөрэлдэнэ. Гэнтэ һууриһаа түргөөр бодожо, сонхоор газаашаа хараад:

Удыл байна даа, — гэнэ.

—Юун үдыб,—гэжэ директор ехэ гайхангяар асууна.

—Таряа хуряалга, — гэжэ Бабасан хоёр үгөөр харюусаад, һөөргөө эрьелдэжэ, директор тээшэ харана.

— Бү хүлеэжэ яда, Бабасан Бабасанович. Үсэгэлдэр агрономнай харьяата колхозуудайнгаа полинууд дээгүүр ябаһанаа ерээ һэн. Таряан эндэ тэндэ бага бага эдеэшэжэ байна гэнэ һэн гэжэ директорынь хэлэнэ.

—Мүнөөдэртөө ажалдаа орохо һаналтай гэртэһээ ерээлби. Амаралташье мүнөө хэрэггүй, хуряалга дүтэлөө ха юм, — гэжэ Бабасан эрид шангаар мэдүүлнэ.

* * *

Тэрэ гэһээр долоон жэл үнгэрөө. Теэд долоон жэл гэхэдэ балайшье үни холын бэшэ аад, энэ үе саг соо нилээд ехэхэн хубилалтанууд болоо.

Нүхэр Бальчинов Бабасан Бабасанович Илькинскэ механизаторнуудай һургуулида һуралсажа, тэрэнээ үндэр сэгнэлтэтэйгээр дүүргээ һэн. Энээнэйнгээ һүүлдэ хоёр жэл тухай комбайнераар хүдэлмэрилжэ, үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулан, МТС-эй дирекциһээ хэдэн удаа шангуудые абаһан байна.

1949 ондо тракторна бригадын бригадир болгогдон дэбжүүлэгдээ. Анхандаа эмхи гуримгүй ба түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэдэггүй байһан бригадые МТС соохи түрүү бригадануудай нэгэн болгожо шадаа.

Солото механизатор Бабасан Бальчинов эб найрамдалай түлөө, Эхэ оронойнгоо улам һалбаран мандахын түлөө иигэжэ тэмсэнэ.

Ц. ДАМБАЕВ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой коммюнике

СТОКГОЛЬМ, майн 6. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюро Стокгольмдо болоһон бюрогой заседани тухай коммюнике хэблэлдэ толилхын тула дамжуулан үгэбэ.

Коммюнике соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «1953 оной майн 5—6-да Стокгольмдо Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Бюрогой заседани болобо.

Эб найрамдалай Пакт баталха зорилгоор агуухэ 5 гүрэнэй хоорондо хэлсээ хэхые уряалһан эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессэй хандалгые бүхы правительствонуудта эльгээһэн уласхоорондын комиссиин ябуулгые Бюро һайшаана.

Энэ ябуулга хадаа бүхы дэлхэй дээрэ үргэнөөр дэмжэгдээ гэжэ Бюро ехэ ханалтайгаар тэмдэглэнэ; энэ хандалга дэмжэхыень бүхы оронуудай олониитые Бюро уряална. Хэлсээ хэжэ, асуудалнуудые шиидхэлгэ хадаа хүсэ хэрэглэлгын туһаламжатайгаар шиидхэхэ ябадалые илаха ёһотой гэжэ Бюро дахин батална.

Хэдэн олон жэлэй турша дотор эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй пропагандалһан юрын үнэн зүйлнүүд, мүн тэрэ хүдэлөөнэй дэмжэһэн сэсэн үүсхэлнүүд үрэ дүнгөө асаржа эхилээ гэжэ Бюро тэмдэглэнэ. Хүсэеэ улам арьбадхахые эриһэн шэнэ оршон байдал бииболоо.

Һүүлэй событинуудай ашаар хэлсээнэй идей хадаа олон миллион хүнүүдые өөрынгөө талада татан оруулба. Арадууд уласхоорондын түгшүүрилые өөһэдынгөө тэмсэлээр һулаpуулжа шадаха юм, энэнь тэдэнэй юрэнхы ажана байдалда туһалха ба һалбаран хүгжэлтын эшэ үндэһэ болохо юм гэжэ эдэ событинууд арадуудта харуулаа.

Корейдэ хэлсээнүүд һэргээгдэбэ. Даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ ябадалда, мүн угаа ехэ гасалан зоболон ушаруулжа, бүхы дэлхэйдэ тараха аюул тохёолдуулжа байгаа конфликтые шиидхэлгэдэ эдэ хэлсээнүүдэй хүргэхые арадууд эрихэ ёһотой.

Германска проблемэ эбэй ёһоор шиидхэгдэхын тула агуухэ дүрбэн гүрэнэй хоорондохи хэлсээнэй асуудалынь эсэстээ болгогдохо ёһотой гэжэ эб найрамдал сахилгын хэрэг тэрэшэлэн эринэ. Уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулгада сэхэ гү, али тойруугаар эсэргүүсэдэг хүсэнүүд бии юм. Гэбэшье, эб найрамдалда дуратай хүнүүдэй үнэн бодол ба һэрэмжэ эдэ хүсэнүүдэй диилдэхэ ябадалда хүргэхэ шадалтай юм. Эб найрамдалда дуратай эдэ хүнүүд хэлсээе холодуулха гү, али тэрэнэй нэрые гутааха гэһэн бүхы ябуулгануудта, бүхы аашануудта эсэргүүсэхэ байна. Тэдэнэр хэлсээнэй эхилхын ба амжалтатайгаар дүүргэгдэхын тула али болохо юумэ хэхыень правительствонуудһаа эрихэ байна.

Хэлсээ хэхэ ябадалда туһалха шэнэ замуудые бэдэрхын тула, мүн хэлсээнэй шухала байһые ба тэрэнэй хэгдэхэ аргатай байһые һүүлшын событинуудай нүлөөн доро мэдэржэ эхилһэн бүхы хүнүүдые эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ хабаадуулхын тула Бюро 1953 оной июниин 15-да Будапештдэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сесси зарлаха гэһэн шиидхэбэри гаргаа.

Уласхоорондын ажабайдалай һүүлшын событинуудые хараадаа абажа, сесси хадаа хэлсээ хэжэ туйлагдаһан шиидхэбэринүүдэй бүхы ушар байдалда илаха шухала байһан ябадалда онсо анхарал хандуулха байна. Сессиин хүдэлмэри уласхоорондын түгшүүрилые һулаpуулха хэрэгтэ өөрынгөө нэмэри хэхэ, мүн арадуудай аюулгүй байдалые хангалгада, тэдэнэй бэеэ дааһан байдалые хүндэлхэ хэрэгтэ туһалха байна.

Стокгольм, 1953 оной майн 6».

Венгриин гүрэнэй суглаанда болохо һунгалтын хүндэлэлдэ

БУДАПЕШТ, майн 6. (ТАСС). Венгриин ажалшад Венгерскэ Арадай Республикын гүрэнэй суглаанда болохо һунгалтада ехэ дэбжэлтэтэйгээр бэлэдхэжэ байна. Һунгалтын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн предприятинууд дээрэ дэлгэрнэ.

Горно промышленностьда апрель һарада болоһон мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдаа. Боршодско нүүрһэнэй трестын Ормошпустайска нүүрһэнэй предприяти апрель һарын түсэбые 114,9 процент дүүргэбэ. Нүгөө ехэ предприяти — Пусавамска нүүрһэнэй трест апрелиин түсэбые 13 процентээр үлүүлэн дүүргэбэ. Оздско ба Ноградска нүүрһэнэй трестнүүд һарын түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Мүнөө түрүү шахтанууд туйлаһан амжалтануудаа батадхахын түлөө тэмсэнэ.

Польшын ба Индонезиин хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаа

ДЖАКАРТА, майн 7. (ТАСС). Индонезиин ба Польско Арадай Республикын түлөөлэгшэдэй хоорондо худалдаа наймаанай хэлсээн мартын 20-һоо майн 6 хүрэтэр Джакартада болобо. Тэрэнэй ашаар худалдаа наймаанай хэлсээн нэгэ жэлэй болзороор баталагдаба. Тус хэлсээнэй ёһоор, тала бүхэн 1.800 мянган фунт стерлинг хэмжээтэй товарнуудые худалдан абаха байна.

Голландида наһа бараһан советскэ сэрэгшэдэй дурасхаалда

ГААГА, майн 6. (ТАСС). Амерсфоорт городой ба тэрэ шадарай нютагуудай хүн зон немецкэ булимтарагшадта эсэргүү тэмсэлдэ ами наһаяа үгэһэн Советскэ Союзай шэн зоригто сэрэгшэд тухай дурасхаалые тэмдэглэнэ. Олон хүнэй хабаадалгатай шаналал-гашуудалай процесси майн 4-дэ Амерсфоорт городто болобо. Гитлеровскэ фашистнуудай алаһан олон мянган хүн, тэрэ тоодо амерсфоортско концентрационно лагерьта гитлеровецүүдэй зобоон алаһан советскэ 500 гаран сэрэгшэд городой дэргэдэхи кладбище дээрэ хүдөөлүүлэгдэбэ. Юрэнхы кладбище дээрэ веногуудые табиһанай һүүлээр, траурна процесси советскэ сэрэгшэдэй хүүрнүүдэй табигдаһан газарта ошобо. Тэндэ дайнай һүүлээр ехэ памятник табигдаа.

СССР-эй посол Г. Т. Зайцев, Польшын, Венгриин ба Чехословакиин дипломатическа миссинүүдэй толгойлогшонор памятнигай хормойдо веногуудые табяа. Амерсфоорт городой хүн зоной үмэнэһөө Амерсфоортын бургомистр Молендайк венок табиба. Гитлеровскэ богоолшолгодо эсэргүү тэмсэлдэ наһа бараһан советскэ сэрэгшэдэй дурасхаалые тэмдэглэхэ гэжэ ерэһэн голландска граждананууд таримал баглаа сэсэгүүдые памятнигай хормойдо табиба.

Францида болоһон муниципальна һунгалтын һүүлээр

ПАРИЖ, майн 7. (ТАСС). «Франс-Суар» газетэ «Французска арадай нэгэдэл» гэжэ деголлевско партиин (РПФ) шэнэ «кризис» тухай мэдээсэнэ. Газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр де Голль «Французска арадай нэгэдэлэй» списогээр һунгагдаһан национальна суглаанай депутадуудай ба республикын соведэй гэшүүдэй зүгһөө РПФ-гэй парламентска бүлэгүүдтэ нэгэдэжэ үргэлжэлхыень «хорихо» гэжэ шиидэһэн тухайгаа РПФ партиин хүтэлбэрилхы комитедэй гэшүүдтэ мэдүүлбэ. Тэрээнһээ гадна, де Голль партиин хүтэлбэрилхы комитедые тарааха ба имагтал «найдабаритай хүнүүдһээ» бүридэһэн шэнэ «бүлэглэл» байгуулха, тэрэшэлэн партиие шэнэдхэн эмхидхэхэ гэжэ шиидэбэ.

РПФ-дэ болоһон энэ «тэһэрэлгэ» һүүлшын муниципальна һунгалтын үедэ деголлевско партиин «ехээр диилдэһэнэй» хойшолон мүн гэжэ «Франс-Суар» газетэ тэмдэглэнэ.

Французска фашистнуудай бузар ааша

ПАРИЖ, майн 7. (ТАСС). Майн 5-най һүни бүлэг фашистнууд Парижын 18-дахи округто французска компартиин байрада дoбтолоод, тэндэ һандаралга хэбэ гэжэ «Юманите» газетэ мэдээсэнэ.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, майн 7. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр фронтнууд дээрэ артиллерийскэ буудалдаа болобо гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Арадай армиин эрье хамгаалгын артиллери Ким Чак городой дэргэдэ эрье шадар дайсанай сэрэгэй судные шэнгээбэ.

Дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад мүнөөдэр дайсанай хоёр самолёт унагаагаа.

Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд

ПЕКИН, майн 6. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээндэ хабаадагша корейско-хитадай делегациин майн 6-да толилһон нимэ коммюнике дамжуулба:

Майн 6-най заседани дээрэ нүгөө тала хадаа сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхидые нейтральна гүрэндэ эльгээхэ тухай дурадхалые буруушаажа үргэлжэлөө. Сэрэгэй пленэйхид тухай бүхы асуудалые шиидхэхэ зорилгоор манай тала энэ дурадхал оруулһан юм. Гэхэ зуура, нүгөө тала сэрэгэй пленэйхидые өөрынгөө харгалзалгада саг зуура абаха нейтральна гүрэнэй кандидатура дэбжүүлхэ тухай асуудалаар өөрынгөө хараа бодолые тайлбарилхаяа арсаһаар байгаа. Тэрээнһээ байтагай, нүгөө тала хадаа сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхид нейтральна гүрэндэ дамжуулан үгтэхэ ёһотой гэһэн хэлсээнэй мүнөөнэй үндэһэ һуурияа гол түлэб арсажа, гэдэргээ алхам хэхэ һанаатай байна. Мүн «байһан газартань сүлөөлхэ» нэрээр, нүгөө тала хадаа корейскэ Арадай армиин составай сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхидые хүсөөр һаатуулан бариха гэжэ дурадхана.

Энэ хадаа тон таарахагүй хараа бодол мүн, тэрэниие манай тала яабашье анхаралдаа абажа шадахагүй гэжэ корейско-хитадай талын делегациин толгойлогшо генерал Нам Ир заседани дээрэ зааба. Нам Ир иигэжэ мэдүүлээ: «Хоёр талын зүбшөөһэн принципһээ арсаха бэшэ, харин энэ принциптэй зохилдуулан, сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхидые нейтральна гүрэндэ эльгээхэ гэһэн даб дээрэхи услови абаха ябадал хоёр талын делегацинуудай урда табигдаһан зорилго болоно. Энэ условиин абтахын урда тээ нейтральна гүрэнэй бодото кандидатурые дэбжүүлгэ үнэн хэрэг дээрээ удхагүй байхаһаа гадна, нейтральна гүрэниие ёһотойгоор хүндэлхэ арга бэшэ байна. Ушарынь хоёр тала хадаа ямар уялгануудые нейтральна гүрэнэй дүүргэхэ тухай юрэнхы һаналтай болоогүй байна. Хэрбээ танай тала нейтральна гүрэнэй кандидатурые дэбжүүлхэдээ, пропагандын зорилготой бэшэ, харин асуудалнуудые тодорхойгоор шиидхэхэ зорилготой байгаа һаа, сэрэгэй пленэйхидые нейтральна гүрэндэ эльгээхэ тухай асуудалые манай талатай хамта зүбшэн хэлсэхэеэ ба шиидхэхэеэ арсаха үндэһэ танайда байхагүй гэжэ манай тала тоолоно. Энэ асуудал эгээн түрүүн шиидхэгдэхэ ёһотой.

Сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхидые нейтральна гүрэндэ эльгээхэ гү, али тэдэниие нейтральна гүрэнэй харгалзалга доро байхаар Корейдэ байлгаха гээшэ хоёр янзын байдал мүн, тэдэнэр тодорхой тон ондо ондоо хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ эрилтэ табина гэжэ манай тала тоолоно. Энэ асуудалай шиидхэгдэһэнэй һүүлээр лэ нейтральна гүрэнэй бодото кандидатура дэбжүүлхэнь ашагтай болоно. Сэхэ нютагтаа бусаагдахагүй сэрэгэй пленэйхид нейтральна гүрэндэ эльгээгдэхэ ёһотой гэһэн хараа бодолые манай тала эрид шууд баримтална, энэ зорилгоор 6 пункттай дурадхал табижа өөрынгөө хараа бодолые тон тодорхойгоор тайлбарилна. Эдэ сэрэгэй пленэйхид нейтральна гүрэнэй харгалзалга доро Корейдэ үлэхэ ёһотой гэжэ тоолоод, танай тала өөрынгөө таарамжатай гэжэ бодоһон хэдэн нейтральна гүрэнэй бодото кандидатурануудые табиһан байна. Гэбэшье, танай тала Корейдэ сэрэгэй пленэйхидые харгалзалгын яажа бэелүүлэгдэхэ ябадалтай холбоотой зарим шухала асуудалнуудые тайлбарилаагүй. Гурбан үдэрэй турша дотор бидэнэр дурадхалаа тайлбарилхыетнай танай талые нэгэтэбшэ гуйһан байнабди. Гэбэшье, танай тала өөрынгөө дурадхалые тодорхойгоор тайлбарилаагүй. Танай талын нимэ хараа бодол хэлсээнэй амжалтада туһалхагүй гэжэ манай тала тоолоно».

Хоёр талын делегадууд майн 7-до дахин уулзаха байна.

НЬЮ-ЙОРК, майн 6. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствоһаа Паньмыньчжоньдо байгаа корреспондент хадаа Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээндэ хабаадагша американска делегациин толгойлогшо генерал-лейтенант Гаррисоной мэдүүлгые дамжуулба. Сэрэгэй пленэйхидые харгалзахын тула һунгагдаһан нейтральна орон хадаа «тэрэнэй гарта үгтэһэн сэрэгэй бүхы пленэйхидые хамгаалгада бүрин хиналта хэхэ ба тэдэнэй бүхы хэрэгүүдые шиидхэхэ» ёһотой гэжэ энэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Майн 10-най амаралты «Бурят-Монголой үнэн» приз абахын түлөө заш дэхи эстафетэ болохонь.

Эндэ эрэшүүл, эхэнэрш гад ба эдиршүүл түрүү һу хын түлөө тэмсэхэ байна. тафетэдэ бараһаа олон хабаадуулһан коллектив жуулгын приз барюулагда

Нёдондо жэлдэ болоһон тэдэ 2000 гаран физкульт хабаадалсажа, зооветин № 65, № 3, № 1, 68 һург дай ба «Искра» обществы данууд түрүү һууринуудые байгаа. Мүнөө эдэ колл туйлаһан амжалтануудаа бадхахын тула бэлдэжэ ба

Энэ эстафетэдэ «Пищев һайндуранай обществын, ба мебельнэ фабрикын нууд түрүүшынхеэ хабаад

Хүүгэдэй са эмхидхэгдэб

Сэлэнгын аймагай 18-д съездын нэрэмжэтэ колхоз лени һаяхан 35 койкотой сад эмхидхэбэ.

Мүнөө олохон гэрэй нэрнүүд садта хүүгэдээ полидо хүдэлмэрилхөө га

АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАД УЛАН-УДЫН ГОРОД СОВЕДЭЙ ХОЁРДОХИ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

1953 оной майн 11-нэй нигтэ, үдэшын 7 часта, матическа театрын байра нинэй үйлсэ № 46) аж депутадуудай городской (дүрбэдэхи зарлалай) сесси зарлагдана гэжэ аж депутадуудай Улан-Удын г Соведэй гүйсэдхэхэ комите ской Соведэй депутадуудай дэ хүргэнэ.

Ажалшадай депутаду Удын городской гүйсэдхэхэ

Асуудалда харюу

МАНАЙ ГАЗАР ДЭЛХЭЙ ТУХАЙ

Хэжэнгын аймагай Чесанын сомонһоо нүхэр С. В. Васильев манай газар дэлхэй тухай хэлэжэ үгэхые гуйһан байна. Энээндэ харюу болгон нүхэр Б. Башкуевай статья толилнобди.

Манай газар дэлхэй наранай системэдэ ородог планетэнүүдэй нэгэниинь гээшэ, тиихэдээ наранһаа холо байха талаараа гурбадахи һуури эзэлдэг ба тэрээнһээ, тухайлхада, 149 миллион километрын хараанда байдаг. Наранай системын бусад планетэнүүдтэл адляар, газар хадаа бүмбэгэ шэнги түхэреэн юм. Бүмбэрсэг дэлхэйн хэмжээн угаа ехэ: диаметрээрээ 12700 километр, экватораараа утань 40076 километр юм. Энэ бүмбэрсэгэй нюруун 510.000.000 квадратна километр шахуу болодог байна.

Бүмбэрсэг дэлхэйн нюруугай, бэгсаалхада, 29 процентнь хуурай газар, 71 процентнь океанууд ба далайнууд, тайлбарилан хэлэхэдэ, 149 миллион квадратна километртэ хуурай газар, 361 миллион квадратна километртэ уһан байдаг юм. Океанууд ба далайнууд Газарые нэлэнхы дээрэнь уһаар хушажа гидросферэ болоно, тиимэһээ хуурай газар материгүүд гү, али түбинүүд мүн аралнууд боложо таһаран, гидросферын нюруун дээрэ тобойн харагдана.

Газар дэлхэй дээрэ Еврази, Африка, Хойто Америка, Урда Америка, Антарктида ба Австрали гэжэ зургаан материк байдаг юм. Евразиин ба Африкын хоорондоо ойро дүтэ байдаг ушарһаа, **Хуушан дэлхэй** гэһэн нэрээр тэдэниие зарим ушарта хамтадхан нэрлэдэг юм. Бүри хожом нээгдэһэн Америкые **Шэнэ дэлхэй** гэжэ нэрлэнэ.

Материк гэһэн нэрэһээ гадна, дэлхэйн хуби гэһэн нэрые ехэ оло дахин хэрэглэдэг байгаа. Гэбэшье, эдэнэр ондо ондоо удхатай юм. Жэшээлхэдэ, Еврази материк дэлхэйн хоёр хуби —Европа ба Ази боложо хубаагдадаг, тиихэдэ Хойто Америка ба Урда Америка гэжэ хоёр материк дэлхэйн нэгэ хуби—Америка болодог байна. Энээниие юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, материк гээшэ аралнуудгүй байдаг юм, харин дэлхэйн хуби хадаа тэрэ шадарай аралнуудтайгаар тогтодог байна...

Манай үедэ мэдээжэ болоһон эдэ бодото баримтанууд хүн түрэлтэнэй обществын олон зуун жэлэй хүгжэлтын ашаар туйлагдаа. Манай газарые мэдэжэ абахын тула угаа ехэ оролдосото хүдэлмэри хэгдэбэ.

Бүмбэрсэг дэлхэйн угаа ехэ хэмжээтэй байһан ушарһаа, хүн тэрэнэй нюрууе үргэлжэдэнь хаража шадахагүй, харин тэрэнэй багахан хубиие лэ оршон тойрон харадаг юм. Хүндэ харагдадаг газарай нюруугай энэ багахан хубинь зүг бүриһөө горизонтын линеэр хизаарлагдаһан хабтагай газар мэтээр хододоо харагдадаг гээшэ. Газарые хабтагай түхэлтэй юм байна гэжэ хүнүүдэй үни удаан саг бодожо ябаһаниинь энээгээр тайлбарилагдана.

Газар бүмбэрсэгэй түхэлтэй юм гэжэ гэршэлһэн олон мэдээ баримтануудые хүнүүд хожомоо абаһан байна. Газарай бүмбэрсэгэй түхэлтэй байһан тухай һанал бодол бүри эртэ урда сагта түрэһэн байгаа. Газарай бүмбэрсэг түхэлтэй байһые гэршэлһэн арсашагүй олон баримтанууд мүнөө бии. Илангаяа советскэ засагай жэлнүүдтэ манай ороной территори дээрэ, тайлбарилан хэлэхэдэ, дэлхэйн зургаанай нэгэ хубида ородой геодезистнүүд Газарай хэмжээ ба тэрэнэй түхэлые тодорхойлхо хэрэгтэ ехэ нэмэри оруулһан байна.

Газарай байдалай ба хүгжэлтын юрэнхы асуудалнуудые шудалдаг географиин хүгжэхэтэй хамта, зарим оронууд ба дэлхэйн хубинууд тухай бодото баримтануудые суглуулха, тэдэниие тодорхойлон бэшэжэ харуулха талаар ехэ ажал хэгдээ.

XV зуун жэлэй хоёрдохи хахадһаа эхилээд, Европын арадуудай ажабайдалда социальна шэнэ саг үеын эхи табигдаа. Капитализмын хүгжэхэдэ, Европын доторхи ба Европын газаа тээхи рыногүүдые ехээр үргэдхэхэ хэрэгтэй болобо. Рыногүүдые бии болгохын тула шэнэ оронуудые ба шэнэ замуудые бэдэржэ эхилээ. Имагтал энэ үедэ холын аяншалгануудай хэгдэһэн, олон шэнэ оронуудай нээгдэһэн ябадал гайхалтай бэшэ юм.

Хуурай газарай 30 процентые эзэлдэг, дэлхэйн эгээн ехэ хубинь Ази болоно. Эртэ урдын цивилизациин бии болоһон ба хүгжэһэн газар, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын эхи гээшэ гэжэ Азиие тоолодог юм. Дэлхэйн энэ хубиин нэрэнь «Аеу» — наран мандаа гэһэн үгэһөө гараа гэжэ тоолоно. Энэ үгэ эртэ урдын ассирийскэ бэшэгтэ үзэгдэдэг юм.

Эртэ урдын культурна арадууд— хитадууд, индиецүүд, ассириецүүд, вавилоняанинууд ба бусад яһа үндэһэтэн эртэ урда сагта Азиие нэн түрүүшээр шэнжэлһэн байгаа. 1466—72 онуудта манай аянша Афанасий Никитин Инди руу гайхамшагта аянда ябажа, хэдэн олон оронуудые тодорхойлон бэшэжэ харуулһан байна. XV зуун жэлэй хоёрдохи хахадта далайн экспедицинүүд Африкын урда эрьедэ хүрөө. А. Никитинэй һүүлээр 32 жэл болоод, Васко де Гама Инди ошохо далайн зам нээгээ. 1519 онһоо 1524 он хүрэтэр Магелланай экспедици дэлхэйе тойрон түрүүшын аяншалга хэһэн ба тиихэдэ Филиппинын аралнуудта зүүн тээһээнь хүрэжэ ерэһэн байна.

Ородой шэнжэлэгшэд Хойто Азиие түрүүшээр нээгээ. Аяар XII зуун жэлдэ Уралай саагуур новгородецуудай ябажа байһан тухай тодорхойлон харуулһан олон бэшэгүүд бии юм. Ермагай походһоо (1581 он) хойшо 60 жэл болоодүй байхада, ородууд Азиин бүхы түбеэр ябажа, Номгон океанай эрьедэ хүрэһэн байна. Ородой эрэлхэг зоригто олон аяншадай, далайгаар тамарагшадай ба шэнжэлэгшэдэй нэрэнүүд Азиин карта дээрэ харагдана. Центральна Азиие шэнжэлхэ ябадалда ородой эрдэмтэдэй габьяа угаа ехэ байна.

Европа Азитай хамтадаа Еврази материк болоно. Европа гэһэн нэрэ «Эрэб» гэжэ ассирийска гү, али финикийскэ үгэһөө гараһан байна. Энэ үгэ — тайлбарилан хэлэхэдэ, наран ороо гэһэн удхатай байна. Европодо ажаһуудаг арадууд эртэ урда сагһаа хойшо тэрэниие шудалдаг байгаа. Европын ехэнхи хуби болохо Зүүн Европые ород хүнүүд олон зуун жэл шудалһан байна.

Хэмжээгээрээ Азиин ба Америкын хойно ороһон, мүн Хойто ба Урда хахад бүмбэрсэгүүдтэ тэгшээр хубаагдаһан Африка Хуушан дэлхэйдэ тэрэшэлэн хамаадана. Эртэ урда сагта Дутын Востогой ба Европын культурна арадууд дүтэ байдаг Африкын территоринууд тухай нилээд ехээр мэдэдэг байгаа. Карфагенэй байдаг римскэ провинци анхандаа Африка гэжэ нэрлэгдэдэг байһан аад, хожомоо тус материк бүхы дээрээ тиигэжэ нэрлэгдэһэн байна. Африкын байгаалиин баялигуудые ашаглаха ба хүн зонииень дарлаха зорилгоор тэрэнэй шэнэ шэнэ территори эзэлхэ гэһэн Англиин ба Франциин эрмэлзэлгэ энэ түбиин дотор талые шэнжэлхэ ябадалда хүргэбэ. «Зэрлиг» арадуудые христианска шажанда нэгэдүүлхын тула миссионернүүдые эльгээхэ гү, али научна аяншалга хэхэ нэрээр шэнжэлгэ хэгдэдэг байһан болобошье, бодото дээрээ колонизаторнуудта зам нээдэг байгаа. Колонизаторска зорилго табингүйгөөр Африкые шэнжэлхэ талаар ородуудай хэһэн хүдэлмэри тусхай удхашанартай байна.

1492 оной октябриин 12-то Христофор Колумб Америкые гү, али Шэнэ дэлхэйе нээһэн юм. Тиихэдэ Колумб Инди ошохо баруун далайн зам бэдэржэ ябаха үедөө Багамска аралнуудай нэгэн дээрэ бууһан байгаа. Хэдэн жэлэй һүүлээр, энэ түбиин эрье олдобо. Юрэ, Америкын зүүн-хойто эрье тээшэ европеецүүдэй түрүүшын тамаралганууд манай эрын X зуун жэлдэ хэгдэжэ эхилһэн байна. Гэбэшье, Шэнэ дэлхэйн шэнээр нээгдэһэн газарнууд тухай түрүүшээр тодорхойлон бэшэһэн Америго Веспуччиин нэрээр Америка нэрлэгдэһэн байгаа.

Америкые нээлгэ XIX зуун жэл хүрэтэр үргэлжэлөө. Испанецууд ба португалецууд Урда Америкын дотоодо областьнуудые нээбэ. 1821—29 онуудта Бразилида хүдэлмэрилһэн ородой академическэ экспедициин хүдэлмэри научна угаа ехэ удхашанартай байгаа. Хойто Америкын атлантическа эрьеые англичанинууд нээгээ гэжэ зарим хүнүүд тоолоно, тиихэдэ тэрэниие испанецууд нээгээ г гөөдүүлынь һанана, тэрэнии цузууд нээгээ гэжэ хэлсэдэг байна. XVII зуун тэнгээр ородууд Номгон зүгһөө Хойто Америкые нэ тиихэдэ ород хүнүүд Аляск дээрэ европейскэ тосхони гуулба. Тэрэнэй һүүлээр, зуун жэлдэ ородууд Хойто кын баруун хойто хубида ба, тэрэнь Ородой Амери нэрлэгдэһэн байгаа.

Австрали хадаа бүмбэр хэйн эгээн бага материк му страли» гэһэн нэрэ бүри эр сагта бии болоһон юм. Тэ географууд (Гиппарх ба Пт Индийскэ океанһаа урагш һан ехэ газарые Перра а (Урда газар) гэжэ нэрлэһ гаа. XVII зуун жэлэй турш далайн аяншад Австралиин хахадай эрьеые удаа дараа жэ, карта дээрэ буулгаба. до Джемс Кук энэ эрьеые юм. Үнгэрһэн зуун жэлэй онуудта ородой аянша М Маклай Австралиһаа хойгуу даг Шэнэ Гвиней гэжэ арал жэлһэн ба 1880 ондо Авс Сидней городто зоологическ ци байгуулһан байна.

1821 ондо Ф. Беллингау М. Лазарев гэгшэдээр тол доһон ородой экспедици урд сой центральна хубида бай тарктида гэжэ материгые Хүнэй ажаһуудаггүй энэ м һээ гадна, ородой экспеди тарктическа хэдэн олон арал нээһэн ба карта дээрэ буу байна. Өөрынгөө талмайн х гээр Антарктида Европоһоо стралиһаа ехэ юм.

Будда Баш

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИП

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни сельского хозяйства 10-17, пропаганды и переводов 6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00532. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.